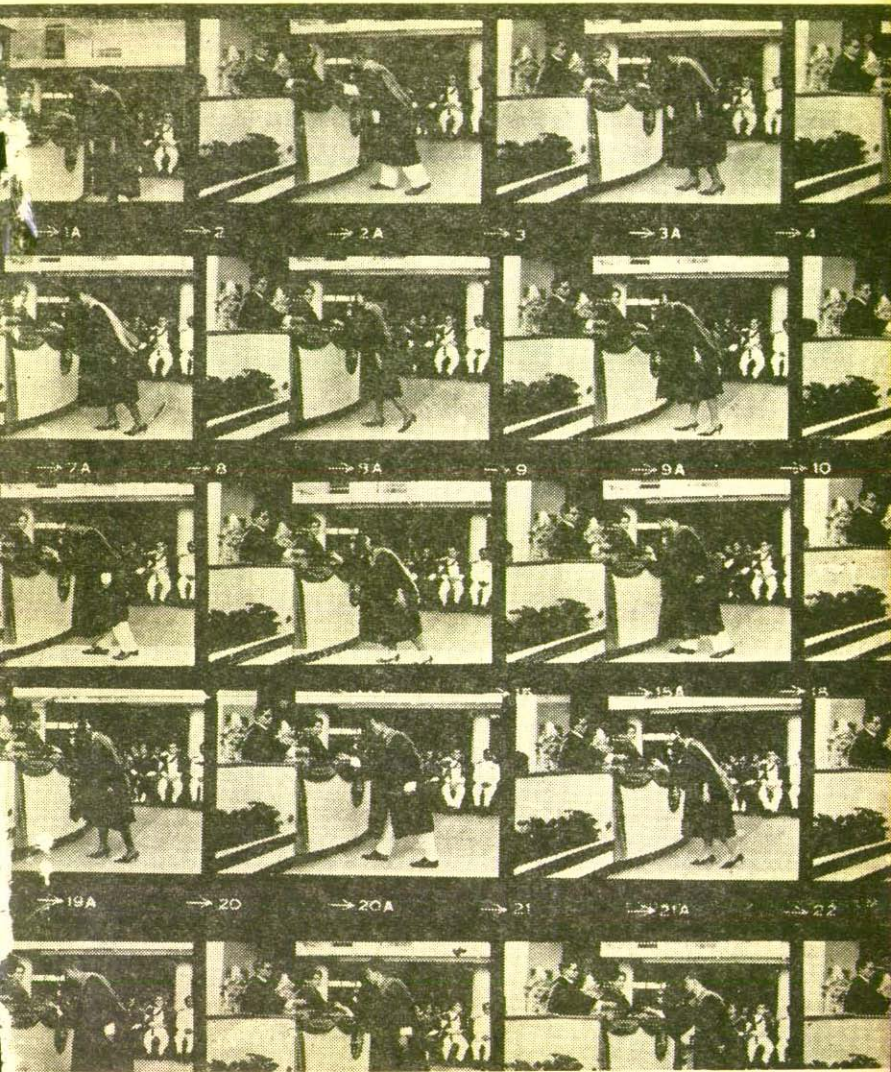

A
C-12
—

แค้นกับศักดิ์

0921 **แต่บันทึก**

จากสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แต่บันทึก

สมาคมศิษย์เก่า
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จัดพิมพ์ครั้งที่ 1
จำนวน 3,000 เล่ม

ปก “คอย” ภาพขณะการประกวดเหรียญเงิน สมาคมภาพถ่าย
แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 6 ของชนิด ตั้งพิชัยกุล

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์
117-119/2 เฟื่องนคร กรุงเทพฯ ฯ
โทร. 219732, 224620

คตติวารใม่ใจ

สิ่งทีักรทำและชััดลือ มีมากมาหลายประการ
ทั้งทีจะเป็นประโยชน์แก่ตน แก่ผู้อื่น และแก่ส่วนรวม
ตามกาลเวลาและตามเจตนาแห่งประโยชน์ ผู้มีความรู้
มีสติปัญญาข้อม ใคร่ครวญเพื่อ ให้อิงประ โยชน์ตาม
เจตนาของตนที่เห็นว่าดีทีสุดและเหมาะสมแก่กาละ
เทศะทีสุด ข้อมจะอิงประโยชน์ตามปรารถนาทีต้องการ

ศาสตราจารย์ ดร. สุตใจ เหล่าสุนทร
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

ในการจัดทำหนังสือ **แต่บัดจิต** เล่มนี้ขึ้นมา สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความมุ่งหวังที่จะร่วมแสดงความยินดีกับท่านในโอกาสรับพระราชทานปริญญาบัตรในครั้งนี้ด้วย โดยพยายามเสาะแสวงหาสิ่งที่พอจะเป็นประโยชน์แก่ท่านบ้าง มาลงไว้ในหนังสือเล่มนี้

หลักราชการ เป็นพระนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 เป็นข้อคิดและหลักในการปฏิบัติงานที่เป็นอมตะ แม้ว่าจะทรงนิพนธ์ไว้หลายปีแล้วก็ตาม หลักนี้สามารถใช้ได้ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานในอาชีพต่างๆ ได้ทุกอาชีพไม่เพียงแต่ในราชการเท่านั้น

ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับ **ครูที่ดี** เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่อาจารย์วรวิทย์ วคินสรากร ได้มอบให้ทางสมาคมนำมาลงในหนังสือเล่มนี้ด้วยสำหรับข้อเสนอแนะบางประการของอาจารย์วรวิทย์ ที่ได้เสนอเอาไว้นี้ เขียนเอาไว้ให้อ่านอย่างง่าย ๆ แต่ลึกซึ้งและครอบคลุมในสิ่งที่ครูควรจะได้รู้และปฏิบัติ หากท่านได้นำเอาข้อเสนอแนะนี้ไปปฏิบัติดูบ้างคงจะช่วยให้ท่านมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างแน่นอน

นอกจากนี้อาจารย์วรวิทย์ รอบรู้ หัวหน้ากองการ
เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒยังได้เขียนเรื่องราว
เกี่ยวกับระเบียบข้าราชการที่น่าเบื่อหน่าย ให้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ
อ่าน เข้าใจง่ายและครอบคลุมระเบียบที่จำเป็นไว้อย่าง
ครบถ้วน

สมาคมศิษย์เก่าขอขอบพระคุณอาจารย์ ทั้งสองท่านที่
ได้กรุณามอบเรื่องให้ในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณ ชุมชุม-
อาจารย์ มศว ประสานมิตร คณะอาจารย์ ตลอดจนบริษัท
ห้างร้านต่าง ๆ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการจัดทำหนังสือเล่มนี้
และหวังว่าหนังสือ เล่มนี้คงจะเป็น ประโยชน์ แก่ท่าน บ้างพอ
สมควร

สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒขอ
แสดงความยินดีกับบัณฑิตใหม่ใน โอกาสรับพระราชทาน
ปริญญาบัตรในครั้งนี้

ชม ภูมิภาค

นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1. จากสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษา..... เป็นสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชม ภูมิภาค	9
2. เป็นสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าแล้วได้อะไร ? บุญเกิด ควรหาเวช	13
3. หลักราชการ พระนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	17
4. ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับครูที่ดี รววิทย์ วสันตรากร	45
5. ของฝากสำหรับบัณฑิต มศว วรฤทธิ รอบรู้	83
6. บัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการพลเรือน	97

จากสมาคมศิษย์เก่า วิทยาลัยการศึกษา.....

เมื่อ 10 กว่าปีที่แล้ว มีองค์การนิสิตเก่าวิทยาลัย
วิชาการศึกษา เกิดขึ้นที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาระธานมิตร
และในปี 2506 คณะกรรมการองค์การนิสิตเก่าวิทยาลัยวิชา
การศึกษา ได้พิจารณาเห็นว่าสมควรแก่เวลาแล้วที่จะตั้ง
สมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการศึกษาให้ถูกต้องตามกฎหมาย
เสียที จึงได้มอบให้ศิษย์เก่าจากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประ-
ธานมิตร ปทุมวัน และบางแสน จำนวน 9 คน เป็นผู้
ดำเนินการขอจดทะเบียนสมาคมศิษย์เก่าวิทยาลัยวิชาการ
ศึกษา ซึ่งขณะผู้ริเริ่มจัดตั้งสมาคม ก็ได้ดำเนินการร่างข้อ
บังคับ ยื่นขออนุญาตต่อกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อได้รับ
อนุญาตให้จัดตั้งแล้ว ก็ดำเนินการขอจดทะเบียนสมาคมต่อ
กรมตำรวจ นับตั้งแต่วันขออนุญาตจดทะเบียนสมาคมต่อ
กรมตำรวจจนถึงวันจดทะเบียน ต้องใช้เวลาถึงปีเศษ จึง
ได้จดทะเบียนเมื่อเดือนสิงหาคม 2507

.....เป็นสมาชิกศิษย์เก่า

ในระยะแรกๆ คณะกรรมการได้ช่วยกันออกเงินในการดำเนินการสมาคมทุกอย่าง รวมทั้งการออกนิตยสาร เทา-แดง ด้วย

เพื่อให้กิจการสมาคมดำเนินการได้ดีมีสมาชิกเพิ่มขึ้นรวดเร็ว จึงได้เชิญผู้ใหญ่ในกระทรวงศึกษามาเป็นนายกสมาคม แต่ผลก็ปรากฏว่าตลอดระยะเวลาอันยาวนานถึง 8 ปีนั้น จำนวนสมาชิกและกิจการมิได้เป็นไปตามที่ฝันเอาไว้

ตั้งแต่ต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ยุคของสมาคม อาจจะแบ่งออกได้ 3 ยุค คือ

1. ยุคสร้างบ้าน เป็นยุคแรกๆ ที่ดำเนินการจดทะเบียนสมาคม จนกระทั่งจดทะเบียนสมาคมเรียบร้อย
2. ยุคสร้างความเลอะเทอะ เริ่มตั้งแต่ปี 2509 เมื่อสมาคมดำเนินการจัดสรรที่ดิน ซึ่งการจัดสรรที่ดินนี้บุคคลบางคนได้ใช้สมาคมเป็นที่หาผลประโยชน์แก่ตนเองตลอดจนทั้งปัญหาและความเลอะเทอะให้ยุคหลังทำการสะสาง ทำความสะอาด

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ยุคล้างความสกปรกโสมม เป็นยุคที่คณะกรรมการบริหารชุดต่อมาต้องสู้กับความเลอะเทอะ บัดกวาดสิ่งโสมมอันติดอยู่แน่นให้หมดไป ซึ่งในขณะนั้นกำลังทำอยู่อย่างเร่งรีบ

ในขณะที่ต่อสู้กับกวาดความโสมมทั้งหลาย คณะกรรมการชุดใหม่ ก็ดำเนินกิจการพัฒนาหลายด้าน เช่น ออกหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยของท่าน ศรีนครินทรวิโรฒ นับเป็นสื่อสัมพันธ์อันหนึ่งระหว่างสมาคมกับสมาชิก และศิษย์เก่าที่กระจายกันอยู่ทุกหัวระแหงของประเทศกว่าสามหมื่นคน

คณะกรรมการบริหารสมาคมมีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะให้มีสมาคมศิษย์เก่าสาขาอยู่ทั่วทุกจังหวัด

ในที่ประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2517 ได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อสมาคม และขอความคิดเห็นจากสมาชิกในเรื่องชื่อ ซึ่งก็ได้มาแล้วตามเสียงส่วนใหญ่ว่า สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และบัดนี้ก็ได้รับเปลี่ยน

ชื่อแล้วเป็น สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ พร้อมด้วยความหวังว่าสมาคมนี้จะเจริญเป็นศรีสง่า
แก่มหานครและเมืองต่างๆ ทั่วประเทศไทย ตามนามของ
มหาวิทยาลัยที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว

ชม ภูมิภาค

นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เป็นสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าแล้วได้อะไร?

ผมมักจะได้ยินเพื่อนๆ ทุกคนเสมอว่า “เป็นสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าแล้วได้อะไรบ้าง? ไม่เห็นได้อะไรเลย” ฟังแล้วก็ท้อใจครับ ผมไม่ค้านหรอกว่าคนเราจะร่วมกลุ่มกันได้นั้น สมาชิกในกลุ่มจะต้องได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกัน ความจริงแล้วระยะเวลาที่เรามาศึกษาร่วมกันในสถาบันแห่งนี้ เป็นระยะสั้น ๆ เพียง 2 หรือ 4 ปี แต่อย่างน้อยก็น่าจะมีสายสัมพันธ์เหลืออยู่บ้างหลังจากเมื่อจบการศึกษากันไปแล้วผมเชื่อบັນทีจำนวนมาก ไม่มีความสนใจที่จะใช้สมาคมศิษย์เก่าเป็นเครื่องมือ ในการสานสายสัมพันธ์ในระหว่างกลุ่มเพื่อน หรือกับอาจารย์ หรือกับสถาบันต่อไปเลย เพราะมีว่แต่จะคิดถึงแต่ประโยชน์ที่ตนจะได้รับ ถ้าไม่คุ้มกันก็ไม่เอา

เท่าที่ผมได้ทำงานอยู่ในสมาคมศิษย์เก่าของเรา มาเป็นเวลาเกือบ 1 ปีแล้ว ก็พอจะเห็นประโยชน์ที่สมาชิก ยังจะได้รับบ้างในบางจุด ดังนี้

1. ท่านจะได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของ มหาวิทยาลัยของท่าน ตลอดจนเพื่อนๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ของท่าน ทุกๆ ระยะเวลาโดยทางสมาคมศิษย์เก่าจะเป็นสื่อกลางให้ท่าน มีน้อยเหลือเกินครับที่เราจะได้รู้ข่าวคราวดังกล่าวจากหนังสือ

พิมพ์สื่อสารมวลชนอื่น ๆ อย่างละเอียดและตรงตามความเป็นจริง

2. ท่านจะได้มีโอกาสเข้าร่วมเป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในฐานะสมาชิก หรือคณะกรรมการบริหารแล้วแต่ความต้องการของท่าน เพื่อมาร่วมกันคิด แสวงหา และทำในสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการศึกษา

3. ในโอกาสต่อไปเมื่อสมาคมมีสำนักงานที่ถาวรเป็นของตนเองแล้ว ท่านอาจจะใช้สำนักงานเป็นที่นัดพบปะสังสรรค์ สัมมนาในหมู่เพื่อนของท่าน หรือใช้ในพิธีต่าง ๆ เช่น งานมงคลสมรส งานวันเกิด หรือฉลองรุ่น ฯลฯ เป็นต้น

ที่นี้ขอถามท่านบ้างล่ะว่า **“ท่านคิดจะให้อะไรแก่มหาวิทยาลัยของท่านบ้างหรือยัง?”**

• ถ้าท่านอยู่คนเดียวหรือกระจายกันอยู่ โอกาสที่จะทำประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัยของเรา อาจจะทำได้ไม่กว้างขวางนัก เท่ากับการมาร่วมกันทำเป็นกลุ่ม

สมาคมศิษย์เก่า เป็นของพวกเราทุกคน เป็นจุดร่วมจุดเดียวของศิษย์เก่าที่ออกกันไปถึง 20 รุ่นแล้ว แต่น่าเสียดายที่รุ่นก่อน ๆ ยังมองเห็นความสำคัญของสมาคม ในฐานะเป็นศูนย์รวมที่น้อยมาก กอปรกับมีมนุษยใจบาปกลุ่มหนึ่งได้ใช้

จุดร่วมของเราเป็นทีแอบเกาะกินหาผลประโยชน์ใส่ตัวมานาน และทั้งความสกปรก โสมมเอาไว้ให้ จนทำให้พวกเราหมดศรัทธาในสมาคม จนไม่อยากจะทำจะต้องให้เปื้อนเประาะไป ค่าย

ขณะนี้เขาเหล่านั้นทั้งความสกปรก โสมม ไปแสวงหาความสุขบนผลประโยชน์อันมิชอบนั้นสบายไปแล้ว ทั้งให้คณะกรรมการชุดใหม่ต้องมารับเคราะห์กรรม สะสมล้างกันให้สะอาดอยู่ในขณะนี้

ผมเองเข้าใจว่าในใจของพวกเราชาว วศ. หรือ มศว. ทุกคนไม่เคยคิดที่จะทิ้งกันหรือทิ้งสถาบันของเราไปเลย

ถึงโอกาสแล้วหรือยัง ? ที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่สถาบัน ตลอดจนจนอาจารย์และรุ่นน้อง ๆ ของเรา ตอนที่เรากำลังเรียนอยู่นั้น เรามักจะหาเวลาว่างที่จะเข้าร่วมทำประโยชน์ให้แก่มหาวิทยาลัย ยากเหลือเกิน ตอนนี้อย่างคงจะพอหาเวลาว่าง จากการ ทำงาน ได้บ้างแล้ว ใช่ไหมครับ หาโอกาสมาร่วมกันทำงาน เพื่อประโยชน์แก่มหาวิทยาลัยของเราดีกว่า โดยสมัครเป็นสมาชิกสมาคมศิษย์เก่าเสียก่อน ที่ห้องสมาคม ตึก 2

ที่จริงแล้วเราไม่อยากจะรบกวนเงิน ทองของท่านเลย แต่ความจำเป็นที่สมาคมจะต้องใช้เงินในการดำเนินงานประจำ

หลักฐาน

พระนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

หลักราชการ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชนิพนธ์

ในการพระราชพิธีตรุษสงกรานต์ พระพุทธศักราช 2457

ในสมัยปัจจุบันนี้ ใคร ๆ ก็ย่อมทราบกันอยู่แล้วว่า การศึกษาจำเป็นยิ่งขึ้นมากกว่าในเวลาก่อน ๆ นี้เป็นอันมาก และมีตำรับตำราสำหรับสอนศิลปแลวิทยาแทบทุกอย่าง เหตุฉะนั้นจึงทำให้คนบางจำพวกหลงไปว่า “รู้อะไรไม่สู้รู้อวิชา” และด้วยความหลงอันนี้จึงเลยนึกต่อไปว่า ไม่ว่าจะทำการในหน้าที่ใด ๆ ข้อสำคัญมีอยู่อย่างเดียว แต่เพียงจะพยายามให้ได้คะแนนมาก ๆ ทุกคราวที่สอบไล่ในโรงเรียน และให้ได้ประกาศนียบัตรหลาย ๆ ใบ แล้วพอออกจากโรงเรียนก็เป็นอันจะไม่ต้องพยายามทำอะไรรีกต่อไป ทั้งลาภ ทั้งยศ ทั้งทรัพย์ จำจะต้องหลั่งมาไหลมาที่เดียว

บุคคลจำพวกที่คิดเห็นว่าวิชาเป็นแก้วสารพัดนึกเช่นนี้ เมื่อเข้าทำการแล้ว ถ้ามันไม่ได้รับตำแหน่งอันสูงเพียงพอแก่ที่ตนตีราคาของตนไว้และลาภยศทรัพย์หลั่งไหลมาไม่ทันใจ ก็บังเกิดความหลงใจ แล้วก็บังเกิดความไม่พอใจ เมื่อไม่พอใจแล้วก็บังเกิดความริษยา เมื่อเกิดความริษยาขึ้นแล้วก็หมดความสุข

แท้จริงบุคคลจำพวกนี้สมนึก หรือไม่เคยนึกที่เดียว
ว่ามีสุขภาพดีโบราณท่านได้กล่าวไว้แล้วว่า “วิชาท่วมหัวเอา
ตัวไม่รอด” คำที่ท่านกล่าวไว้เช่นนี้ควรที่จะหวนคำนึงดูบ้าง
ว่าท่านมุ่งความว่าอย่างไร ? ท่านย่อมมุ่งความว่าวิชานั้น
เปรียบเหมือนเครื่องแต่งตัวซึ่งใครมีทุนแล้ว ก็อาจจะหาแต่ง
ได้เท่ากัน แต่ถึงแม้ว่าจะมุ่งหางหงส์ผัดหน้าใส่ชฎาทอง ถ้าแม้
ว่ารำไม่งามเขาก็ไม่เลือกเอาเป็นตัวอึเหเนาเป็นแน่ละ ถ้าคน
เราต้องการแต่วิชาอย่างเดียวเป็นเครื่องนำไปสู่ความเป็นใหญ่
บ้านนี้พวกครูบาอาจารย์ทุกคนต้องเป็นคนใหญ่โตไปด้วยกัน
หมดแล้ว แต่แท้จริงศิษย์ที่ติกว่าครูมีถมไป ซึ่งถ้าจะว่าไป
แล้วไม่ควรที่จะเป็นไปได้เพราะครูเป็นผู้สอนวิชาให้แก่ศิษย์
เหตุใดศิษย์จึงจะวิ่งไปติกว่าครูเล่า ถ้าลองไตร่ตรองดูข้อนี้
ให้ถี่หน่อยจะเห็นได้ว่า ไม่ใช่เพราะวิชาอย่างเดียวเสียแล้ว
ต้องมีคุณวิเศษอื่นประกอบด้วยอีก คุณวิเศษเหล่านั้นจะขอ
พรรณนาแต่พอเป็นสังเขปดังต่อไปนี้

1. ความสามารถ

คำว่าสามารถนั้น มีบางคนก็เข้าใจกว้างๆ บางคน
ก็เข้าใจแคบๆ อย่างที่แคบ คือ ใครทำการได้ดีเต็มตาม
วิชาที่ได้เรียนรู้อมาแล้ว ก็เรียกว่าเป็นคนที่มีความสามารถ
เสียแล้ว แต่แท้จริงควรจะใช้คำว่าชำนาญจะเหมาะกว่า

เปรียบเทียบช่างไม้ ช่างเหล็ก หรือช่างอะไรๆ ที่ทำงาน
ก็ๆ ก็หากกล่าวไม่ว่าเขาสามารถ กล่าวแต่ว่าเขาชำนาญ แต่ผู้
ที่ได้รอบรู้วิทยาการอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วและใช้ความรู้ชั้น
โดยการอันซ้ำของ มักจะกล่าวกันว่า เขาสามารถซึ่งเป็น
การส่งเสริมเกินกว่าที่ควรไปโดยแท้ อันที่จริงผู้ที่ได้เรียน
การช่างไม้จนทำการในหน้าที่ของเขาได้ดีทุกสถานแล้ว ไม่
เลวไปกว่าผู้ที่ได้เรียนกฎหมายจนว่าความได้นั้น เป็นแต่
ชำนาญการคนละอย่างเท่านั้น แต่ถ้าจะแปลคำสามารถให้
กว้างออกไปต้องแปลว่าสิ่งซึ่งกระทำให้ความเป็นใหญ่มีมาแต่
ผู้ที่มิอยู่ และจะแปลให้ดีกว่านี้ยาก เพราะความสามารถ
เป็นสิ่งที่มิได้อยู่ในตำรับตำราอันใด และจะสอนให้แก่นัก
หาได้ไม่ ย่อมจะเป็นสิ่งซึ่งบังเกิดขึ้นในตัวของตนเอง หาใช่
เพราะขึ้นโดยหาคะแนนหลายๆ ในเวลาสอบไล่ในโรงเรียนหรือ
โดยประกาศนียบัตรหลาย ๆ ใบก็หามิได้ การแปลคำว่า
สามารถแคบไปนั้นแหละทำให้เป็นเครื่องบำรุงความโทมนัส
แห่งบุคคลบางจำพวกเป็นอันมาก คำว่าสามารถควรจะแปล
เสียให้กว้างที่เดียวว่า “อาจจะทำการงานให้เป็นผลสำเร็จ
ได้ดียิ่งกว่าผู้ที่มีโอกาสเท่า ๆ กัน” เช่นต่างว่าคน 2 คนได้
เรียนหนังสือโรงเรียนเดียวกัน สอบไล่ได้ปาน ๆ กัน ได้ไป
ยุโรปด้วยกัน เรียนเท่า ๆ กันอีกและกลับพร้อมกัน เข้ารับ
ราชการพร้อมกัน ในหน้าที่คล้าย ๆ กัน แต่ครั้นเมื่อทำงาน

แล้ว คนหนึ่งรู้จักใช้วิชาของตนให้เหมาะแก่กาลเทศะและ
สมเหตุสมผล อีกคนหนึ่งต้องคอยให้นายชี้หนทางให้ทำก่อน
จึงทำ เช่นนี้เห็นว่าคนที่ 1 เป็นผู้มีความสามารถมากกว่าคนที่
ที่ 2

ความสามารถนั้นแหละเป็นสิ่งซึ่งต้องการสำหรับคนที่
จะเป็นผู้บังคับบัญชาคน ไม่ว่าในหน้าที่ฝ่ายทหาร หรือ
พลเรือน และเมื่อผู้ใหญ่เขาจะเลือกหาผู้บังคับบัญชาคนเขา
ย่อมจะพึงเล็งดูความสามารถมากกว่าภูมิวิชา (ถ้าเขาคิดถูก)
แต่ผู้ใหญ่ที่หลงไปพึงเล็งแต่ภูมิวิชาเท่านั้นก็มี ซึ่งในไม่ช้า
ก็ต้องรู้สึกว่าคุณคิด เพราะผู้ที่มีวิชาแต่ไม่รู้จักใช้วิชานั้นให้
เป็นประโยชน์จริงๆ ได้แล้ว ก็ไม่ผิดอะไรกับวานรซึ่งถือแก้ว
ไว้ในมือ แต่จะรู้ราคาแห่งแก้วก็หาไม่ได้

ดังนั้นก็เป็นอันสรุปได้แล้วว่า ความสามารถเป็น
ลักษณะอัน 1 แห่งผู้บังคับบัญชาคน

2. ความเพียร

ความเพียรเป็นคุณวิเศษ ซึ่งนักปราชญ์โบราณท่าน
สรรเสริญกันนัก จึงมีพุทธภาษิตปรากฏอยู่ว่า "ความเพียร
เป็นเครื่องพาตนข้ามพ้นความทุกข์" แต่ผู้ที่มีวิชาสมัยใหม่นี้
ก็ไม่รู้สึกคุณวิเศษแห่งความเพียรอีกเหมือนกัน เพราะเหตุที่
มีความเชื่อมั่นเสียแล้วว่าวิชาอาจพาคนไปถึงไหนๆ ก็ได้ จึง
ไม่รู้สึกจำเป็นที่จะต้องใช้ความเพียร โดยมากก็มักจะกล่าวว่

“ความเพียรเราได้ใช้แล้ว เราจึงได้มีวิชาความรู้ได้ถึงปานนี้ ถ้าเราไม่ได้มีความเพียรมาแล้ว เรายังคงเป็นคนโง่อยู่อย่างเดิม?” คำกล่าวเช่นนี้เมื่อฟังดูเผิน ๆ และไม่ไตร่ตรองดูให้ดี บางทีก็หลงเห็นตามไปด้วย แต่แท้จริงที่กล่าวเช่นนั้นหาถูกไม่ การที่เรียนรู้อวิชานี้เพราะอดสาหะพยายามโดยเฉพาะชั่วเล่น 1 ทางหาก คือ กัดฟันทนลำบากเอาพัก 1 พอให้สอบไล่ได้คะแนนสูง ๆ เพื่อหวังจะได้หาความสุขในทางเกียจคร้านเท่านั้น ซึ่งจะเรียกว่าเพียรจริงไม่ได้ การวิ่งทางไกลเพียง 100 เมตร กับการวิ่งทางไกลตั้งกิโลเมตรขึ้นไป นักเลงกีฬาเขาถือผิดกันอย่างไร ความอดสาหะเรียนจนเพียงพอให้สอบไล่ได้ กับการเพียรต่อไป แม้เมื่อออกจากโรงเรียนแล้วก็ผิดกันจนนั้น

คำว่าเพียรแปลว่า “กล้าหาญไม่ย่อท้อต่อความยากและบากบั่นเพื่อจะข้ามความขัดข้องให้จงได้ โดยใช้ความอดสาหะวิริยาพมไ้ลดหย่อน”

เมื่อแปลคำว่าเพียรเช่นนี้แล้ว ก็จะแลเห็นได้เสียแล้วว่า การเพียรไม่ได้เกี่ยวแก่การมีวิชามากหรือน้อย และคนที่ไม่มีวิชาเลยก็อาจเป็นคนเพียรได้ และถ้าเป็นคนเพียรแล้ว บางทีก็อาจที่จะได้เปรียบผู้ที่มีวิชาแต่ขาดความเพียรนั้นได้เป็นแน่แท้

ความจริงมีอยู่เช่นนั้น แต่ผู้ที่ตราคาดนว่าเป็นคนมีวิชา มักจะลืมคำนึงถึงข้อนี้ จึงไม่เข้าใจว่าเหตุใดผู้ที่มีวิชาน้อยกว่าตนจึงกลับได้ดีมากกว่าและลืมนึกถึงไปว่าวิชานั้นจะเป็นสมบัติ

โดยจำเพาะบุคคลผู้ 1 ผู้ใดหรือหมู่ 1 หมู่ใดเท่านั้นก็หามิได้
วิชาความรู้ย่อมเป็นของกลางสำหรับโลก เป็นทรัพย์สินอันไม่มี
เวลาสิ้นสุดและไม่มีผู้ใดในโลกนี้จะกล่าวได้เลยว่าเรียนวิชาจน
หมดแล้ว ผู้ที่เป็นนักปราชญ์แท้จริงไม่ว่าจะเป็นชนชาติใด
ภาษาไทย ย่อมจะรู้สึกอยู่ว่าคนเรายังเรียนรู้อีกขึ้นก็ยิ่งจะเล
เห็นแจ่มแจ้งขึ้นทุกทีว่า ความรู้ของตนเองนั้นมีข้อปานใด
แต่ตรงกันข้าม ผู้ที่โสมนัสภูมิความรู้ของตนอยู่เสมอ โดย
เข้าใจว่าตนเป็นผู้มีความรู้สูงนั่นแหละเป็นคนโง่โดยแท้ จึง
ไม่เข้าใจความจริงอย่างเช่นที่นักปราชญ์เขาเข้าใจกัน และ
อาศัยความเข้าใจผิดอันนั้นเองจึงมิได้ชวนขายสืบไป และ
ด้วยเหตุนี้เอง ผู้ที่เขามีได้อวดรู้ เป็นแต่ตั้งความเพียรให้
สม่ำเสมอไป จึงมักเดินตันและแข่งขันหน้าผู้มีความรู้ทั่วเขา
ตัวไม่รอด

อนึ่ง ผู้ที่แสดงตนเป็นคนเพียรแล้ว ก็เหมือนแสดง
ให้ปรากฏว่า ถ้าแม่ได้รับมอบให้กระทำการในหน้าที่ใด ก็
คงจะใช้อุตสาหะวิริยภาพโดยสม่ำเสมอเพื่อทำกิจการนั้นๆ ให้
บรรลุถึงซึ่งความสำเร็จด้วยดีจนได้ ดังนั้น เมื่อผู้ใหญ่จะเลือก
หาคนใช้ในตำแหน่งผู้บังคับบัญชาคน จึงพึงเล็งหาคนเพียร
มากกว่าคนที่มิแต่วิชาแต่เพียงครั้นหาความบากบั่นออกท
มิได้

3. ความไหวพริบ

ความไหวพริบเป็นลักษณะอีกอย่าง 1 ซึ่งต้องการสำหรับบุคคลที่จะใช้ในหน้าที่บังคับบัญชา

ความไหวพริบเป็นสิ่งซึ่งบังเกิดขึ้นในนิสัยแห่งบุคคลเอง จะหาตำรับตำราใดสำหรับเรียนรู้ก็หาไม่ได้และยากที่จะสอนกันได้ จะได้ก็แต่เพียงแนะนำหนทางให้ฝึกฝนตนเอง - ขึ้นเท่านั้น แต่ถ้าไม่มีพื้นฐานเดิมอยู่แล้วถึงจะแนะนำก็หาเป็นผลดีจริงไม่

ความไหวพริบแปลว่า "รู้จักสังเกตเห็นโดยไม่ต้องมีใครเตือน ว่าเมื่อมีเหตุเช่นนั้น ๆ จะต้องปฏิบัติกรอย่างนั้น ๆ เพื่อให้บังเกิดผลดีที่สุดแก่กิจการทั่วไป และรีบทำการอันเห็นควรนั้นโดยฉับพลันทันท่วงที"

ความไหวพริบนั้น จะเป็นเพราะวิชามากน้อยก็หาไม่ได้ เหตุฉะนั้นผู้ที่มีวิชามากแต่บกพร่องในความไหวพริบแล้ว บางทีก็สู้คนที่วิชาน้อยกว่า แต่มีความไหวพริบมากกว่าหาได้ไม่ คือ ถ้ามีเหตุซึ่งจำเป็นจะต้องทำการโดยทันทีทันควัน จะมีเวลามัวคั่งตำรับตำราอะไรที่ไหน ต้องรีบปฏิบัติการไปให้ทันท่วงทีจึงจะไม่เสียการ

ผู้ที่จะใช้เป็นผู้บังคับบัญชาคน เหมือนเป็นผู้ต้องคิดแทนคนมาก ๆ คือ จะเอาตัวรอดแต่โดยลำพังหาได้ไม่ ต้องพาคนในบังคับบัญชาของตนรอดพ้นไปด้วย และอาจจะต้องใช้ความคิดเช่นนี้โดยปัจจุบันทันด่วนด้วยบ่อย ๆ เหตุฉะนั้นในการเลือกผู้บังคับบัญชาคนจึงต้องพึงเล็งดูความไหวพริบของบุคคลนั้นด้วย

4. ความรู้เท่าถึงการ

คำว่า “**รู้เท่าไม่ถึงการ**” เขามักใช้เป็นคำติดหูกันว่าเป็นความบกพร่อง เพราะฉะนั้นควรจะพิจารณาว่า ความรู้เท่าถึงการนั้นแปลว่าอะไร ?

แปลว่า “**รู้จักปฏิบัติกิจการให้เหมาะสมด้วยประการทั้งปวง**” ที่จะเป็นอย่างนั้นได้ก็ต้องเป็นผู้ที่รู้จักเลือกที่จะปฏิบัติการอย่างไรจึงจะเหมาะสมแก่เวลาและที่ ให้สมเหตุสมผลจึงจะเป็นประโยชน์ที่ดีที่สุด อันความคิดในทางการใด ๆ ถึงแม้จะดีปานใดก็ตาม แต่ถ้าใช้ไม่เหมาะสมแก่เวลา คือ ทำก่อนที่ถึงเวลาอันควรหรือภายหลังเวลาอันควร ก็อาจที่จะไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรได้รับหรือกลับกลายเป็นผลร้ายไปได้ เช่น ต่างว่าเราคิดจะนำพลไปเดินไปทางหาดทรายอัน 1 ซึ่งเป็นทางลัดตัดไปถึงที่ซึ่งจะเอาชัยแก่ข้าศึกได้ ดังนั้นนับว่าเป็นความคิดอันดีโดยแท้ แต่ถ้าต่างว่าทางหาดนั้น เมื่อมีเวลาที่เดินได้สะดวกแต่ในขณะที่น้ำลงแห้งที่เดียวเท่านั้น ฉะนั้นแม้เราเดินไปในขณะเมื่อน้ำยังมีท้นลงมากพอ หรือรอรอไปจนน้ำกลับขึ้นเสียใหม่อีกแล้ว ก็คงจะไปไม่ได้หรือได้ก็แต่โดยต้องเสียสัมภาระบ้าง ดังนั้น นับว่าเลือกเวลาไม่เหมาะสมเลยทำการซึ่งแท้จริงเป็นความคิดดีนั้นไม่ตลอดไปได้ ส่วนการเลือกที่ให้เหมาะสมก็คล้าย ๆ กัน เช่น จะคิดสร้างบ่อน้อย่างแน่นอนหนาและเต็มไปด้วยปืนหนัก ๆ ลงในที่ชายเลนบ่อน ซึ่งแท้จริงเป็น

ของดีก็จะกลับกลายเป็นของที่ใช้ไม่ได้ไปตั้งนั้นเป็นต้น

ความรู้ที่เท่าถึงการนี้ จะมีตำรับตำราหรือครูบาอาจารย์
สั่งสอนก็หาไม่ อย่างดีที่สุดที่พอจะศึกษาได้ก็แต่โดยอาศัย
ความอดุสสาหะพากเพียร จดจำแบบอย่างของผู้อื่นซึ่งเขาได้
ปฏิบัติมาแล้วในเวลาที่คล้ายคลึงกันเท่านั้น แต่ที่จะวางใจยึด
ถืออยู่แต่แบบแผนเท่านั้นก็ได้ เพราะถ้าหากว่าไปประสบ
เหตุการณ์ซึ่งมิได้มีอยู่ในแบบแผนแล้ว ก็จะสนใจไม่รู้ที่จะ
ทำอะไรเสียอีก จึงเป็นอันต้องอาศัยไหวพริบในตัวเอง
ประกอบไปด้วย จึงจะเป็นผู้รู้เท่าถึงการอย่างสมบูรณ์

5. ความซื่อตรงต่อหน้าที่

ซื่อเป็นข้อสำคัญสำหรับคนทั่วไป ทั้งผู้ใหญ่และผู้
น้อย จะเป็นผู้ส่งหรือผู้รับคำสั่งก็เหมือนกัน เมื่อเป็นสิ่ง
สำคัญเช่นนี้แล้วก็เป็นที่น่าประหลาดใจที่สุดที่ทุกคนโดยมาก
เข้าใจซื่อซื่อเต็มที

ถ้าจะถามว่า ความซื่อตรงต่อหน้าที่แปลว่าอะไร
บางที่จะได้รับคำตอบต่าง ๆ กันอย่างน่าอัศจรรย์ทีเดียว บาง
คนก็น่าจะตอบว่า “ไปออฟฟิศทุกวันตรงตามเวลาไม่ขาดและ
ไม่ช้า” ซึ่งต้องยอมว่าเป็นอันใช้ได้ส่วน 1 แต่จะต้องขอ
ถามต่อไปว่า เมื่อไปถึงออฟฟิศแล้วนั้นไปทำอะไร? ถ้า
เพียงแต่ไปนั่งสูบบุหรี่คุยกับเกลอถึงเรื่องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ มี
นินทานายของตัวเองหรือนินทาคนอื่นเป็นต้น หรืออ่านหนังสือ

สื่อพิมพ์หรือเขียน “คอร์เรสปอนเดนซ์” ส่งไปลงหนังสือพิมพ์ค่าคนเล่น ดังนั้นน่าจะไม่ใช่ชื่อตรงต่อหน้าที่ เพราะที่ออฟฟิศไม่ใช่ที่สำหรับ ไปนั่งคุยกับเพื่อนหรือสำหรับค่าคนเล่น ที่ออฟฟิศสำหรับทำการงานและถ้าไปออฟฟิศไม่ได้ทำงานแล้วก็เท่ากับไม่ได้ไป เพราะฉะนั้นถ้าจะยกเอาการไปออฟฟิศทุกวันเป็นพยานแห่งความซื่อตรงต่อหน้าที่เพียงพอแล้วหาได้ไม่ ต้องประกอบกับไปทำการงานเป็นประโยชน์ โดยตรงตามหน้าที่ด้วยจึงจะใช้ได้

บางคนก็อาจจะตอบว่า “ซื่อตรงต่อหน้าที่แปลว่าไม่โกงเงินหลวง” ซึ่งนับว่าเป็นคำตอบที่ใช้ได้เหมือนกัน แต่จะรับรองว่าถูกต้องบริบูรณ์ก็ยังไม่ได้อีก เพราะเป็นแต่เว้นจากการฉ้อโกงเท่านั้น จะถือเป็นที่ทำได้ทำการอะไรให้เป็นชั้นเป็นอันไม่ได้ และถ้าจะถือเอาการเว้นจากโกงเป็นความชอบแล้ว ก็จะมีต้องถือต่อไปด้วยหรือว่าการโกงนั้นเป็นของปกติ? จำจะต้องถือเช่นนั้น — จึงจะยกความไม่โกงขึ้นเป็นความชอบได้ เพราะการทำความชอบต้องแปลว่าทำดีผิดปกติ ก็อันที่จริงการที่ไม่โกงนั้นเพราะความละอายแก่บาปหรือกลัวบาปหรืออย่างต่ำลงไปอีกหน่อยก็เพราะกลัวติดคุกต่างหาก เพราะฉะนั้น การที่รักษาตัวของตัวจะเรียกว่าทำความชอบอย่างไร ต้องเรียนแต่ว่าประพฤติเสมอตัวอยู่เท่านั้น

ถ้าจะตอบให้ดีที่สุดก็ควรตอบว่า “ความซื่อตรงต่อ

หน้าที่ คือ ตั้งใจกระทำกิจการซึ่งได้รับมอบให้เป็นหน้าที่
ของตนนั้นโดยซื่อสัตย์สุจริต ใช้ความอดุสาหะวิริยะภาพ
เต็มสติกำลังของตน ด้วยความมุ่งหมายให้กิจการนั้น ๆ
บรรลุถึงซึ่งความสำเร็จโดยอาการอันงดงามที่สุด ที่จะพึงมี
หนทางจัดไปได้”

ตามที่กล่าวมานี้ คุณก็ไม่ต้องจะเป็นการยากเย็นเพียงใด
แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีคนอยู่บางคน ซึ่งไม่สามารถจะปฏิบัติเช่น
นี้ได้ โดยมากมักเป็นเพราะที่ศรัทธาตนแพงกว่าที่ผู้อื่นเขาดี
เช่น เขามอบให้กวาดเฉลียงถ้าจะตั้งใจกวาดไปให้ดีจริง ๆ ก็
จะทำได้ แต่นี่หาเป็นเช่นนั้นไม่กลับเห็นไปเสียว่าถ้าแม่ได้
เฉลียงชมดกก็จะดี แล้วก็เลยไปคิดฟุ้งซ่านแต่ในการเฉลียงชมด
ซึ่งมิใช่หน้าที่ละทิ้งการกวาดเฉลียงซึ่งเป็นหน้าที่ของตนแท้ ๆ
นั้นเสีย คราวนี้ต่างว้าย้ายให้ไปทำหน้าที่เฉลียงชมดตาม
ปรารถนา พอใจหรือ? เปล่าเลย โพล่ไปคิดถึงการรดต้นไม้
ถ้าเปลี่ยนให้ไปทำการรดต้นไม้ ก็โพล่ไปคิดถึงการกวาด
กระโถนไซร้ทำอะไรต่ออะไรไปอีก บุคคลที่เป็นเช่นนั้นเป็น
ตัวอย่างอันแท้แห่งผู้ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ เปลืองสมองซึ่งเอา
ไปใช้ในสิ่งซึ่งไม่ใช่กิจของตนเลย ผู้ที่ซื่อตรงต่อหน้าที่แท้
จริงแล้ว เมื่อรับมอบให้ทำการอะไรก็ต้องตั้งใจทำการอันนั้น
ไปอย่างดีที่สุดปล่อยให้เป็นที่ผู้ใหญ่ เขาวินิจรรย์ว่าความ
สามารถจะเหมาะเพียงเท่านั้น หรือจะพอขยับเขยื้อนเลื่อน

ชั้นทำงานในตำแหน่งที่สูงกว่านั้นขึ้นไป ถ้าผู้ใดประพฤติให้
ชื่อตรงต่อหน้าที่เช่นกล่าวมาแล้วนี้ นับว่าเป็นผู้ควรวางใจ
ให้ทำการในหน้าที่สำคัญได้ เพราะเชื่อได้ว่าหน้าที่อะไรที่
มอบให้ทำคงไม่ละทิ้ง

6. ความซื่อตรงต่อคนทั่วไป

ข้อนี้เป็นคุณวิเศษอัน 1 ซึ่งทำให้เป็นที่นิยมแห่งชน
ทั่วไป เว้นเสียแต่คนโง่จึงจะเห็นเป็นความโง่ และคนโง่
เห็นเป็นโอกาสสำหรับโง่

คนเราไม่ว่าจะเป็นคนสำคัญปานใด ย่อมต้องอาศัย
กำลังผู้อื่นในกิจการบางอย่าง จึงมีสุภาษิตโบราณกล่าวไว้ว่า
“*ป่าพึ่งเสือ เรือพึ่งพาย นายพึ่งบ่าว เจ้าพึ่งข้า*”

เมื่อความจำเป็นมีอยู่เช่นนี้แล้ว จึงต้องคำนึงดูว่า
จะทำอย่างไรจึงจะ ได้ใช้ กำลังของผู้อื่น นั้นโดยความเต็มใจ
ของเขา?

วิธีที่บุคคลเลือกกันนั้น ย่อมมีต่าง ๆ กัน แล้วแต่สถิติ
ของตนและผู้ที่ต้องการจะอาศัยกำลัง

ถ้าเป็นผู้มีทรัพย์สิน ก็จำหน่ายทรัพย์สินเป็นสินค้า หรือ
เป็นสินบนหรือเป็นเครื่องล่อใจ หรือเป็นของกำนัล สุด
แต่แต่ลักษณะแห่งบุคคลที่ต้องการกำลัง

ถ้าเป็นผู้มีอำนาจ และเป็นคนโง่หน่อย ก็ใช้แต่
อำนาจและอาณาบังคับผู้น้อยให้ทำตามใจตน แต่ถ้าฉลาด

หนอยก็ไชยอ หรือล่อควยเป็ดหนทางให้ได้รับผลประโยชน์พิเศษ

ถ้าเป็นผู้ที่ถือตนว่ามีสติปัญญา ก็ใช้สติปัญญาหลอกลวงโดยอาการต่างๆ นี้อคือ แบบบุคคลจำพวกที่เรียกกันว่า “นักธุรกิจเมือง” (โปลิติก) ซึ่งมักใช้วาจาและโวหารลวงให้ตายใจ แล้วจึงจะใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือหรือลงที่สุกก็ “เตี้ย” ถ้าเป็นผู้น้อย ไม่มีทรัพย์และอ่อนในความสามารถ และต้องการกำลังช่วยเหลือของผู้ใหญ่ก็มักใช้วิธีสอพลอ ซึ่งตามสมัยใหม่ชอบใช้เรียกกันว่า ป.จ. แต่ซึ่งแท้จริงไม่ตรงศัพท์เลย เพราะการประจบ อาจจะทำได้โดยความตั้งใจ สอตรง คือ ตั้งใจเพียงแสดงความอ่อนน้อมอยู่ในถ้อยคำ หรือใช้สอเพราะความภักดีจนเข้ากับบ่าวเจ้ากับนาย บุตรกับบิดามารดา หรือศิษย์กับครูตั่งนี้จะปรับเอาเป็นความชั่วร้ายอย่างไรเป็นของธรรมดาต่างหาก แต่ส่วนการ สอพลอนั้น มีความมุ่งหมายชั่วเป็นพื้นอยู่ คือ รู้แล้วว่าความสามารถของตนย่อมน้อย เจึงเอาปากหวานของตนเข้าแทนเพื่อช่วยพาตนไปสู่ที่ซึ่งตนมีอาจจะถึงได้โดยอาศัยความสามารถของตนโดยลำพัง เมื่อความจริงเป็นอยู่เช่นนั้นแล้ว ผู้ที่ได้ดีเพราะสอพลอนั้น จะไต่ยั้งยืนก็ห้ามมิได้ เพราะเมื่อความสามารถไม่พอแก่หน้าที่แล้วคงจะทำการไปไม่ตลอดเป็นแน่แท้ ส่วนผู้ที่มักบ่นติเตียนคนสอพลอนั้น บางคนก็บ่นเพราะความ

เกลียดชังคนที่ไม่ใช่ตรงจริง ๆ . . . แต่ถ้าคำบ่นนั้นมีอยู่ว่า
“เราเองมันสู้เขาไม่ได้เพราะเราไม่รู้จัก ป.จ.” เช่นนี้ไซ้
ต้องเข้าใจได้ทันทีเลยว่าบ่นเพราะความริษยาแล้ว . . . ก็แปลว่า
ขาดความเชื่อถือในความสามารถของตนเสียแล้ว จึงรู้สึกตน
ว่าแพ้เปรียบคนสอพลอซึ่งดีแต่พูดเท่านั้น ก็เป็นอันว่าตน
เองก็ดีแต่พูดเท่านั้นเหมือนกัน . . . และที่แค้นเคืองก็เพราะตน
เองไม่มีโอกาสที่จะสอพลอได้บ้างเท่านั้น . . . ผู้ที่มีความสามารถ
จริง เป็นคนที่จริงอย่างบริบูรณ์อยู่แล้วไม่ต้องวิตก ใดๆ
ก็คงต้องมีผู้แลเห็นความดี เพราะฉะนั้นการบ่นอิจฉาริษยา
พวกสอพลอ ก็ไม่เป็นการจำเป็นอะไรเลย . . .

ที่จริงหนทางดีที่สุดที่จะดำเนิน ไปเพื่อให้เป็นที่นิยม
แห่งคนทั้งหลายมีอยู่ . . . คือ “ความประพฤติซื่อตรงต่อคนทั่วไป”
รักษาตนให้เป็นคนควรเขาทั้งหลายจะได้เชื่อถือได้โดย
รักษาวาจาสัตย์ พูดอะไรเป็นนั้น . . . ไม่เหินหันเปลี่ยนแปลง
คำพูดไปเพื่อความสะดวกเฉพาะครั้ง 1 คราว 1 . . . ไม่คิดเอา
เปรียบใครโดยอาการอันเขาจะชนะแข่งไม่ได้ . . . ไม่ยกตนข่มท่าน
ไม่หาดีใส่ตัวหาชั่วใส่เขา . . . เมื่อผู้ใดมีไมตรีต่อก็ตอบแทนด้วย
ไมตรีสม่ำเสมอ . . . ไม่ใช้ความรักใคร่ไมตรีซึ่งผู้อื่นมีแก่เรานั้น
เพื่อเป็นเครื่องประหารเขาเองหรือใคร ๆ . . . หงส์

ความประพฤติซื่อตรงแก่คนทั่วไปเช่นนี้ . . . ปราชญ์ทุก
ชาติทุกภาษาย่อมยกว่าเป็นคุณวิเศษอัน 1 . . . ซึ่งเป็นลักษณะ

แห่งผู้เป็นใหญ่แท้จริง และถึงผู้ที่ยังอยู่ในตำแหน่งผู้น้อยถ้า
ประพฤติได้เช่นนี้ก็ย่อมเป็นศรีแก่ตน ทำให้คนนิยมรักใคร่
และให้ผู้ใหญ่เมตตาการุณาเป็นอันมากเหมือนกัน

7. ความรู้จักนิตยคน

ข้อนี้เป็นของสำคัญสำหรับผู้ที่มิ หน้าที่ จะต้องปฏิบัติ
กิจการ ติดต่อกับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือผู้น้อย

ถ้าเป็นผู้น้อย เป็นหน้าที่ที่จะต้องศึกษาและสังเกตให้
รู้นิสัยของผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของตนว่าความคิด
ความเห็นเป็นอย่างไรชอบทำการงานอย่างไร ชอบหรือชัง
อะไร เมื่อทราบแล้วก็อาจที่จะวางความประพฤติและทางการ
งานของตนเอง ให้ต้องตามอรรถาศัยของผู้นั้นได้ ที่แนะนำ
เช่นนี้มิใช่แปลว่าสอพลอ เป็นแต่ให้ผู้นั้นให้เป็นการ
สะดวกที่สุดแก่การเท่านั้น การที่สอพลอนั้นไม่จำเป็นเลย
แต่การที่จะอวดดีกระด้างกระเดื่อง เพื่อแสดงความฉลาดหรือ
ความสามารถของตนเอง ก็ไม่จำเป็นเหมือนกันและหาใช้หน
ทางที่ปารชฌ์สรรเสริญไม่ ตรงข้ามปราชญ์ย่อมสรรเสริญผู้
ที่รู้จักเจียมตัวจึงได้จัดเอา มัทวี เข้าไว้เป็นธรรมอัน 1 ใน
ธรรมทั้ง 10 ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินจะต้องปฏิบัติเป็นผู้ที่รู้จัก
อ่อนน้อมยอมเป็นที่รักใคร่และเมตตาแห่งผู้ใหญ่ และถ้าประ
พฤติตนเป็นคนอ่อนน้อมอยู่โดยปกติแล้วถึงว่าจะพูดทักทาน
ทักท้วงผู้ใหญ่ว่าในที่ถูก ผู้ใหญ่ก็โกรธไม่ได้เลย

ถ้าคนเป็นผู้ใหญ่ มีหน้าที่บังคับบัญชาคนมาก ๆ การ
รู้จักนิสัยคนก็ยิ่งเป็นการจำเป็นยิ่งขึ้นเพราะคนเราไม่ใช่ฝูง
แพะฝูงแกะซึ่งต้อนไปได้โดยใช้ร้อง “ฮู ๆ” หรือเอาไม้
ไล่ตีบางคนก็ชอบชู้บางคนก็ชอบปลอบ เพราะฉะนั้น จะใช้
แต่อย่างเดียวหรือยออย่างเดียวหาได้ไม่

นิสัยของคนต่างชาติก็มีต่างกัน เพราะฉะนั้นจะใช้
บังคับบัญชาด้วยแบบแผนอย่างเดียวกันทั้งหมดหาเหมาะไม่
คนสมัยใหม่มักหลงในข้อนี้อยู่เป็นอันมากและมักพอใจเอง
แบบอย่างของต่างประเทศมาใช้ในการบังคับบัญชาคน ไทย
ตามที่เข้ามาแล้วและยังเป็นอยู่เป็นอันมาก ข้างฝ่ายทหาร
เอียงไปข้างเยอรมัน คือ คิดจะเอาแต่อำนาจบังคับตะบมไป
เพราะทหารบกเป็นเยอรมันจึงไม่ชอบการถูกบังคับอย่างนั้น
ชอบให้เอาใจบ้าง พูดกันดี ๆ บ้าง ไม่ต้องดูอื่นไกล ดูแต่
บ่าวในบ้านก็พอแล้ว บ่าวไทย ๆ เรา รู้สึกตนว่าเป็นเพื่อน
กับนายมากกว่าบ่าวฝรั่งเป็นอันมาก เพราะฉะนั้นจึงหาคน
ไทยยอมเป็นลูกจ้างฝรั่งได้ยาก ก็แต่บ่าวในบ้านยังเห็นตัว
เกือบเท่ากับนายเสียแล้วฉะนั้น พลทหารหรือจะยอมเห็นตัว
เลวกว่านายทหาร ถ้าจะว่าไปด้วยชาติกำเนิดนายทหารหลาย
คนก็มีได้มีตระกูลสูงกว่าพลทหารเลย ที่ดีกว่าก็แต่ในวิชาซึ่ง
ได้เรียนรู้มากกว่ากันเท่านั้น ความรู้สึกเช่นนี้ย่อมมีอยู่เป็น
แน่นอน ในใจแห่งคนไทยโดยมากสมด้วยพระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้ทรงไว้เป็น
คำโคลงว่า

ฝูงชนกำเนตคล้าย
ใหญ่ย่อมเพศศิวพรณ
ความร้อจเวียนทัน
ยกแต่ขั้วดีกระต่าง

คลึงกัน
แพกบ้าง
กันหมด
อ่อนแก่ฤาไหว ฯ

เมื่อความจริงเป็นอยู่เช่นนี้ ทางที่ดีที่สุดผู้บังคับบัญชา
ทหารจะทำได้คือต้องแสดงตนเป็นเพื่อน ทหารและเป็นข้า-
ราชการอาศัยซึ่งกันและกัน ต่างกันแต่ด้วยตำแหน่งหน้าที่
นายทหารจะต้องใช้วิชาความรู้เพื่อนำพลไปสู่ที่ชัยชนะ หน้า
ที่พลจะต้องตามไปและตั้งใจต่อสู้ราชศัตรูจนสุดกำลัง เพื่อ
หวังเอาชัยชนะ เมื่อต้องอาศัยซึ่งกันและกันอยู่เช่นนี้การที่
จะให้มีความขัดแย้งหรือเกลียดชังซึ่งกันและกันหาควรไม่

แต่การที่จะใช้ความอะลุ่มเกินไป ตามใจผู้น้อยทุก
ประการไป ก็ใช้ไม่ได้เหมือนกัน ผู้ที่ใช้ความอะลุ่มมักเข้าใจ
ใจว่าถ้าทำเช่นนั้นคนจะรักใคร่มาก แท้จริงกับกลายเป็นทำ
ให้คนดูถูกและไม่ยำเกรง และเมื่อถึงเวลาที่จะบังคับจริงจัง
จัง ๆ บ้างก็เลยบังคับไม่ได้

การอะลุ่มมีอยู่ในหมู่พลเรือนมากกว่าทหาร เพราะ
ในทางการพลเรือนของอังกฤษเขาใช้วิธีตามใจผู้น้อยมากอยู่
แต่ที่แท้จริงของเราอาจจะตามใจเกินครุไปเสียอีก จนการงาน
อะไร ๆ แทบจะสำเร็จเด็ดขาดอยู่ที่ผู้น้อยทั้งสิ้น ผู้ใหญ่อยู่

ข้างจะเกรงใจผู้น้อยมาก คอยแต่เงี่ยหูฟังผู้น้อยอยู่เสมอข้อนี้เองทำให้ผู้น้อยได้ใจเมื่อผู้ใหญ่สั่งหรือวางการอะไรที่ไม่พอใจแล้วก็ชอบนิทาว่าให้ หรือร้ายกว่านั้นเขียนหนังสือ "คอร์เรสปอนแดนซ์" ส่งไปลงพิมพ์ไว้ในหนังสือพิมพ์หรืออย่างเล่มที่สุกทั้งบัตรสนเท่ห์ให้คือ ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นของที่เสียวินัยและแบบแผนในราชการทั้งสิ้น และเสื่อมเสียอำนาจและเกียรติยศของราชการ เปิดช่องให้ผู้น้อยเหยียดหยันหรือดูถูกได้ทั้งทำให้เขาติเตียนได้ว่าไทยเราข้างไม่มีการปกครองในหมู่กันเสียเลย

การที่ราชการพลเรือนชั้นผู้น้อย ระวังใจเข้าใจหน้าทีของตนผิดได้ถึงปานนี้ ก็เพราะผู้ใหญ่ได้ใช้วิธีอะลุ่มกินไปนั้นเสียช้านานแล้ว ถ้าได้ใช้การรักษาวินัยเสียบ้างตั้งแต่แรกแล้วก็จะไม่เป็นไปได้ถึงเพียงนี้ นี้ได้ถือเอาธรรมเนียมอังกฤษ ซึ่งเหมาะแก่นิสัยอังกฤษ มาใช้กับคนไทยจึงได้ไม่เรียบร้อย เพราะเขาเป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะคงจะแสดงให้เห็นปรากฏได้ คือ ในขณะที่บ้านของเราสงบศึกเขาแบ่งเป็น 4 คณะ ต่างฝ่ายต่างกล่าวโทษและว่ากันต่าง ๆ แต่พอเมื่อเกิดสงครามขึ้นแล้วสิ เขาทั้งความแก่งแย่งกันได้หมดราวปลิดทิ้งในเวลานี้ไม่มีก๊กไม่มีคณะ มีแต่ชาติอังกฤษซึ่งคิดตรงกันหมดส่วนไทยเรามีนิสัยผิดกับอังกฤษ คิดเห็นไม่ได้้อย่างเดียวกัน และเข้าใจไม่ได้ว่าการที่ทุ่มเถียงกันนั้นเขากระทำ

แต่เมื่อเป็นเวลารว่าง เข้าใจว่าเมื่อยอมให้แบ่งกันเป็นกักเป็น
พวกแล้วก็แปลว่าเป็นอันแบ่งกันอยู่เช่นนั้นตลอดเวลา และ
ถึงแม้ชาติไทยเราจะถึงที่คับแค้นปานใดก็คงจะอนุญาตให้
ไทยต่อไทยเชือดคอกันได้ตามอำเภอใจบุคคลทั้งนี้ เมื่อความ
เข้าใจผิดมิได้เช่นนั้นแล้ว ก็เป็นเรื่องให้แลเห็นชัดอยู่แล้วว่า
คะเนนีสัยคนผิดอาจที่จะให้ผลร้ายได้เป็นอันมาก

เหตุฉะนั้นหวังใจว่า ต่อไปเบื้องหน้าผู้ที่มิหน้าทีบังคับ
บัญชา ทั้งฝ่ายทหารพลเรือนจะเอาใจใส่ในทางสังเกต และ
รู้จักนีสัยคนให้ยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นมาแล้ว เพราะเวลานี้ถึงเวลา
แล้วที่จะรู้สึกโดยทั่วกันว่าเมืองเรตกอยู่ในที่ลำบากยากยิ่ง
กว่าแต่ก่อนเป็นอันมาก จะปล่อยตามบุญตามกรรมไปเช่น
ก่อนหาได้ไม่

8. ความรู้จักผ่อนผัน

ข้อนี้เป็นข้อสำคัญอัน 1 ซึ่งปฏิบัติให้เหมาะได้ยาก
กว่าที่คาดหมาย เพราะฉะนั้น จึงมีผู้ปฏิบัติให้จริงจังได้น้อย
คนโดยมากมีหน้าที่บังคับบัญชาคน ทั้งฝ่ายทหารและ
พลเรือนมักเข้าคำใจว่าผ่อนผันนี้ผิดกันอยู่เป็น 2 จำพวก คือ
จำพวก 1 เห็นว่าการผ่อนผันเป็นสิ่งที่จะทำให้เสียระเบียบ
ทางการไป จึงไม่ยอมผ่อนผันเลย และแปลคำผ่อนผันว่า
เหลวไหล เสียทีเดียวอีกจำพวก 1 เห็นว่าการใด ๆ ทั้ง

ปวงควรจะคิดถึงความสะดวกแก่ตัวเอง และบุคคลในบังคับบัญชาของตนเป็นที่ตั้ง จึงยอมผ่อนผันไปเสียทุกอย่าง จนเสียทั้งวินัยทั้งแบบแผนและหลักของการที่เดียวกันมี ทั้ง 2 จำพวกนี้เข้าใจผิดทั้ง 2 จำพวก

จำพวก 1 ซึ่งอ้างตนว่าเป็นคนเคร่งในทางรักษาระเบียบแบบแผนนั้นแท้จริงถ้าไตร่ตรองสักนิดหนึ่งคงจะต้องแลเห็นได้ว่า การที่จะไม่ผ่อนผันเสียเลยนั้นบางคราวอาจจะทำให้ตนได้ผลหย่อนไป หรือถึงแก่เสียการที่เดียวกันได้ คุณแต่เถรตรงสัการที่แกตั้งสัจย์ปฏิญาณไว้ว่าจะเดินให้ตรงเสมอไม่เลี้ยวเลยนั้น ที่จริงความตั้งใจของแกก็ดี แต่เพราะแกไม่ยอมผ่อนผันเลยพอแกเดินไปเจอต้นตาลขวางอยู่กลางทาง และต้นตาลมันก็ไม่หลีกทางให้แก แกก็ปีนขึ้นไป จนต้องไปโหนโถงเตงเป็นลิงอยู่ และในที่สุดกว่าจะลงได้ก็เป็นเหตุให้ความอู้งานต้องเสียช้ำไป 1 ตัว และคนหัวล้านต้องตายถึง 4 คน เพราะตาเถรตรงแกคือไม่ยอมหลีกต้นตาลต้นเดียวไม่ใช่หรือ ? การที่แกจะเดินหลีกต้นตาลไปต้นเดียวเท่านั้นไม่เห็น จะเป็นการเสียหายมาก มาย อะไรเลย เพราะถ้ายังคงปรารถนาจะเดินตรงไปอีกก็ยังไปได้ การที่แกไม่ยอมหลีกจึงต้องตัดสินใจว่าแกคือไม่เป็นเรื่องเลย เรื่องนี้ทานเถรตรงนี้เป็นตัวอย่างอันดีแก่ผู้ที่ไม่ยอมผ่อนผันและควรคนที่อวดตนอยู่ว่าเป็นคนถือระเบียบเคร่งนั้น จะกำหนดจดจำใส่ใจไว้บ้างจะดีกระมัง

หรือจะว่าเรื่องนิทานเกรตตรงเป็นเรื่องเขาแต่งเล่น จะไม่พอใจถือเอาเป็นตัวอย่างก็ขอให้ลองนึกดูถึงทางการงานจริง ๆ บ้างก็ได้เช่นในตำรายุทธวิธีกำหนดไว้ว่าในเวลาที่เขาโจมตีข้าศึกให้แนวรบขยายแฉวงระยะห่างจากกันเท่านั้น ๆ ก็ต่างว่าที่มันไม่มีพอจะขยายหรือถ้าขยายแล้วจะไม่มีที่กำบังตัวทหารจะไม่ผ่อนผันบ้าง ทหารมิถูกปืนตายเปล่าหมดหรือ ?

ข้างฝ่ายจำพวกที่ 2 ซึ่งเห็นความผ่อนผันเป็นของสำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่นนั้น ก็เหมือนคนซื้อลาในเรื่องนิทานเอสปเปอร์นัม ซึ่งเล่าเรื่องไว้ว่า ชายผู้หนึ่งได้ไปซื้อลามาได้แล้วให้ลูกชายขึ้นขี่ลาเดินไปบ้าน พบคนเดินสวนทางไปเขาพูดกันว่า “ดูแน่ เด็กออกโตแล้วขึ้นไปขี่ลาปล่อยให้พ่อต้องเดินเหนื่อยอยู่ได้” พ่อก็ไล่ให้ลูกลงแล้วตัวขึ้นขี่ลาเอง พบคนสวนไปอีกเขาพูดกันว่า “ดูแน่ ท่านนั้นใจดำจริง ๆ ปล่อยให้เด็กเดินไปได้แก่ขี่ลาเสียคนเดียว พ่อก็เรียกให้ลูกขึ้นไปขี่ลาด้วย จนไปพบคนเดินสวนไปอีกเขาพูดว่า “ดูแน่ คนอะไรไม่รู้ช่างไม่รู้จักรูณาแก่สัตว์เลย ลาดำเนินคนเดียวมันขึ้นไปขี่อยู่ได้เป็น 2 คน” ทั้งพ่อทั้งลูกเลยลงจากหลังลาช่วยกันหามลาไปบ้าน พอถึงบ้านเขาก็หัวเราะกันครืนร้องว่า “แน่ดูอย่าบ้า คุณสิเอาลาเป็นนาย” เรื่องนี้พอจะเป็นเครื่องแสดงให้เห็นได้ว่าการผ่อนผันตะบันไปนั้นไม่มีผลดีอันใด และในที่สุดก็มีแต่จะถูกหัวเราะเยาะให้เท่านั้น

9. ความมีหลักฐาน

ข้อนี้เป็นข้อซึ่งไม่น่าจะเข้าใจยาก แต่ก็มีคนเข้าใจน้อย หรือจะเป็นเพราะไม่ใคร่จะได้สนใจใคร่ตรองนักก็อาจจะเป็นได้ แท้จริงความมีหลักฐานเป็นคุณวิเศษอย่าง 1 ซึ่งจะเครื่องช่วยบุคคลให้รับตำแหน่งหน้าที่อันมีความรับผิดชอบ และเมื่อได้แล้วจะเป็นเครื่องช่วยให้ได้มั่นคงอยู่ในตำแหน่งนั้นต่อไปอีกด้วย

คำว่าหลักฐานนั้นคืออะไร

บางทีแปลกันว่ามีความซื่อสัตย์สุจริต บางทีแปลกันว่ามีความซื่อสัตย์สุจริตบริบูรณ์ บางทีว่ามีวิชาความรู้พอที่จะเลี้ยงตัวได้

ก็ถ้าเช่นนั้นผู้ใดที่เผชิญบกพร่องในสถานนั้น มิเป็นอันไม่มีที่หวังได้เลยหรือ หรือจะเป็นผู้มีหลักฐาน ? ไม่ใช่เช่นนั้นเลย จริงอยู่ ซื่อสัตย์สุจริต วิชา เป็นแต่เครื่องประกอบ เป็นอศิเรกกลาก และผู้ที่มีซื่อสัตย์สุจริตหรือผู้มีวิชา แต่ถ้าไม่มีหลักฐานมั่นคงที่จริง ๆ แล้วก็อาจที่จะต้องตกต่ำหรือถึงแก่ความพินาศได้ ถ้าเช่นนั้นหลักฐานคืออะไรเล่า ? ตอบได้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. มีบ้านเป็นสำนักมั่นคง คือ ไม่ใช่เกี่ยวเกาะแอบนอนซุก ๆ ซอก ๆ หรือเปลี่ยนจากที่โน้นไปที่นี้เป็นหลักลอย บ้านที่เป็นสำนักนั้นถึงแม้ต้นจะมีได้เป็นเจ้าของก็

ไม่เป็นข้อเสียเสียเกียรติยศอันใด จะอาศัยอยู่กับบิดามารดา หรือญาติผู้ใหญ่หรือมูลนายอะไรก็ตาม แต่ต้องอยู่ให้เป็นที่เป็นทาง - พอเมื่อมีความจำเป็นบังเกิดขึ้นก็ให้เขาตามพบเป็นพอแล้ว ถ้าไปเที่ยวระหระหนอยู่แห่งโน้นบ้างแห่งนี้บ้าง ถึงแม้ว่าจะคุยว่าเป็นโสคแก่ตน ไม่มีใครเป็นนายก็จริง แต่ต้องไม่ลืมว่า พวกคนจรจัดที่มันไปเที่ยวนอนอาศัยศาลาวัด มันก็เป็นโสคแก่ตนเหมือนกัน แต่ใครจะเรียกมันว่าเป็นคนมีหลักฐานบ้างหรือ ?

2. มีครอบครัวอันมั่นคง คือมีภรรยาเป็นเนื้อเป็นตัว ซึ่งจะออกหน้าออกตาไปวัดไปวาได้ ไม่ใช่หาหญิงแพศยามาเลี้ยงไว้สำหรับความพอใจชั่วคราว และไม่ใช่มีเมียแต่ความมุ่งหมายจะปกกลอกเอาทรัพย์สินสมบัติของหญิงแล้วละทิ้งไปหาใหม่ การมีเมียไม่ควรที่จะเป็นของง่าย ๆ หรือของสำหรับความพอใจชั่วคราว ควรคิดหาผู้ที่จะได้เป็นคู่ชีวิตและฝากเหยาฝากเรือนเป็นหูเป็นตาแทนตัว ในเมื่อผู้ต้องไปทำการงาน ดังนั้น จึงจะเรียกว่ามีครอบครัวเป็นหลักฐาน ผู้ที่มีภรรยาเป็นหลักฐานย่อมเป็นศรีแก่ตัวและเป็นที่น่าไว้วางใจ เพราะอย่างไร ๆ ก็จำต้องนึกถึงบุตรภรรยานอกจากตนเอง จะประพฤติเหลวไหล ไปก็ไม่สู้ ถนัดแต่ผู้ที่มีเมียไม่เป็นหลักฐานย่อมมีแต่หนทางที่จะพากันไปสู่ความพินาศฉิบหาย จึงไม่เป็นที่น่าไว้วางใจ

3. ตั้งตนไว้ในที่ชอบ คือ ไม่ประพฤติเป็นคนสามะเลเทเมา สุขมีฟัน กินเหล้า หรือเป็นนักเลงเล่นเบี้ย และเล่นผู้หญิง ซึ่งล้วนเป็นอบายมุขบ่อเกิดแห่งความพินาศฉิบหายทั้งสิ้น ผู้ที่ประพฤติตนเป็นนักเลงต่าง ๆ มักพอใจอ้างว่าเอาอย่างฝรั่ง แต่จะต้องถามว่าฝรั่งอะไร ? เพราะฝรั่งมิใช่จะกั้ทั้งหมดก็หาไม่ได้ ถ้าฝรั่งเป็นคนดีทั้งหมดแล้วที่เมืองฝรั่งคงไม่ต้องมีคุกมีตราง แต่ที่คุกตระวางก็มีอยู่บริบูรณ์ทุกแห่งและไม่ใช่อยู่ว่างเปล่าด้วย มีนักโทษเต็ม ๆ ไปทุกแห่ง ถ้าใครเข้าใจว่าการอ้างว่าเอาอย่างฝรั่งเป็นเครื่องแก้ตัวพอแล้วสำหรับจะประพฤติสามะเลเทเมา ก็นับว่าเข้าใจผิด ไม่เชื่อตามฝรั่งที่ ๆ เขาอุทิศ

ยกมากล่าวแต่โดยย่อพอเป็นสังเขปเท่านั้น ก็พอเพียงแล้ว แต่ถ้าไตร่ตรองต่อไปสักหน่อยก็จะเข้าใจความมีหลักฐานนั้นคืออะไร และจะแลเห็นได้ว่าแท้จริงทุก ๆ คน มีโอกาสเท่า ๆ กันที่ทำให้เป็นผู้มีหลักฐาน แต่ถ้าใครไม่ถือเอาโอกาสอันนั้นแล้วแม้ต้องเสียเปรียบผู้ที่เขาได้พยายามแล้ว จะโทษใครไม่ได้เลยนอกจากตนเอง

10. ความจงรักภักดี

นี่เป็นคุณวิเศษอัน 1 ซึ่งได้มีอธิบายมามากแล้วเป็นอเนกประการและด้วยวินัยต่าง ๆ นานา เพราะฉะนั้นในที่นี้ไม่จำเป็นต้องกล่าวให้ยืดยาวและถ้าจะกล่าวให้ยืดยาวไปก็คง

จะต้องซ้ำข้อความใคร ๆ ได้กล่ามาแล้วบ้าง แต่ครั้งจะไม่
กล่าวถึงเสียทีเดียวก็จะเป็นการบกพร่องไป เพราะความจงรัก
ภักดียอมเป็นคุณวิเศษอัน 1 ซึ่งพึงแสวงหาในตัวบุคคลที่จะ
ได้รับมอบให้กระทำการในหน้าที่ไม่ว่าใหญ่หรือน้อย และยิ่ง
เป็นผู้ที่ต้องกระทำการในหน้าที่ผู้บังคับบัญชาคนแล้วก็ยิ่งเป็น
สิ่งจำเป็นยิ่งขึ้น

ความจงรักภักดีแปลว่าอะไร ?

แปลว่า “ความยอมสละตนเพื่อประโยชน์แห่งท่าน”
ถึงแม้ว่าท่านจะต้องได้รับความเดือดร้อนรังควานตกระกำลำบาก
หรือจนสิ้นชีวิตเป็นที่สุด ก็ยอมได้ทั้งสิ้น เพื่อมุ่งประโยชน์
อันแท้จริงให้มีแก่ชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์

ผู้ที่ยอมเสียสละเช่นนั้น ได้โดยมิได้รู้สึกเสียตายเลย ต้อง
เป็นผู้ที่ถึงแล้วซึ่งความรุ่งเรืองชั้นสูงจึงจะเข้าใจซึ้งซาบว่าตน
ของตนนั้น แท้จริงเปรียบเหมือนปริมาณผงก้อนเล็กนิดเดียว
ซึ่งเป็นส่วน 1 แห่งภูเขาใหญ่อันเราสมมตินามเรียกว่าชาติ
และถ้า ชาติของเราแตกสลายไปเสียแล้วตัวเราผู้เป็นผงก้อน
เดียนั้น ก็จะต้องล่องลอยตามลมไป สุดแท้แต่จะหอบไป
ทางไหน เมื่อเข้าใจเช่นนั้นโดยแน่ชัดแล้วจึงจะเข้าใจได้ว่า แท้
จริงราคาของตนนั้น ที่มีอยู่แม้แต่เล็กน้อยปานใด ก็เพราะ
อาศัยเหตุที่ยังคงเป็นส่วน 1 แห่งชาติซึ่งยังเป็นเอกราชไม่
ต้องเป็นข้างใครง่ายอยู่เท่านั้น และเพื่อเหตุฉะนั้น ผู้ที่เข้าใจจริง

แล้วจึงไม่รู้สักเลยว่าการเสียสละส่วนตัวใด ๆ จะเป็นข้อควร
เป็นห่วงแทน นี่เป็นความจริงรักภักดีแท้จริง

และความจงรักภักดีแท้จริงนี้เอง คือ ความรักชาติซึ่ง
คนไทยสมัยใหม่พอใจพุดอยู่จนติดปาก แต่ซึ่งหาผู้เข้าใจ
ซึ้งซาบจริงได้น้อย

ข้อความแสดงคุณวิเศษ 10 ประการ ซึ่งได้กล่าวมาแล้ว
แล้วนี้ ได้กล่าวมาแต่โดยย่อพอเป็นเครื่องเตือนใจผู้ที่ตั้งหน้า
จะทำการให้คุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองโดยแท้จริง ไม่ใช่
รักชาติแต่ปาก

หวังใจว่าข้อความที่แสดงมานี้ จะพอแสดงให้เห็นว่า
แท้จริงผู้ที่จะเป็นใหญ่หรือตำแหน่งหน้าที่มั่นคงจริงแล้วจะ
อาศัยแต่ความรู้วิชาอย่างเดียวเท่านั้นหาพอไม่ และเพราะ
เหตุที่มีผู้มักเข้าใจผิดในข้อนี้ จึงมีผู้ต้องรับความไม่พอใจอยู่
บ้าง แต่ถ้าแม้ผู้อ่านหนังสือนี้ใช้วิจารณ์ญาณไตร่ตรองดูให้ดี
แล้ว หวังใจว่าจะเห็นจริงด้วยตามความที่ได้แสดงมาข้างบน
นี้และเมื่อเข้าใจแล้วหวังใจว่าจะช่วยกันเพราะความเห็นในทาง
ที่ถูกต้องควรขึ้นบ้าง เชื่อว่าคงจะเป็นประโยชน์แก่เราและท่าน
ทั้งหลาย ผู้ที่มีความมุ่งดีต่อชาติไทยอยู่ด้วยกันทุกคนนั้น
เป็นแน่แท้

(พระบรมนามาภิไธย) วชิราวุธ ปร.

ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับ
ครูที่ดี

วรวิทย์ วสันตรากร

ข้อเสนอแนะบางประการสำหรับ

ครูที่ดี

วรวิทย์ วศินสรากร

1.

จุดหมายของครู

ถ้าเราลองถามครูแต่ละคนที่กำลังสอนนักเรียนอยู่ ด้วยคำถามธรรมดาๆ ว่า “เขามีความมุ่งหมายอย่างไร?” เราอาจได้รับคำตอบต่างๆ กัน ครูบางคนจะตอบว่า “...เพื่อให้ นักเรียนอ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็นซึ่งจะทำให้ เด็กเหล่านั้นมีงานมีการทำหลังจากออกจากโรงเรียนแล้ว” บางคนอาจว่า “เพราะต้องการรายได้ไปเลี้ยงครอบครัว” และบางคนอาจจะตอบอย่างหน้าตาเฉยว่า “...เพราะมีวันหยุดมากดี” คำตอบเหล่านั้นนับว่าเป็นคำตอบที่มีส่วนถูกอยู่ ทั้งนั้นตามสถานะของครูแต่ละคน แต่ก็ยังเป็นจุดหมายของครู ที่แคบเกินไป ครูที่ได้รับการศึกษาอบรมและฝึกฝนมาเพื่อ ประกอบอาชีพครูย่อมจะมีอุดมคติที่สูงกว่านั้น และมีจุดหมาย ที่กว้างกว่านั้นอย่างแน่นอน

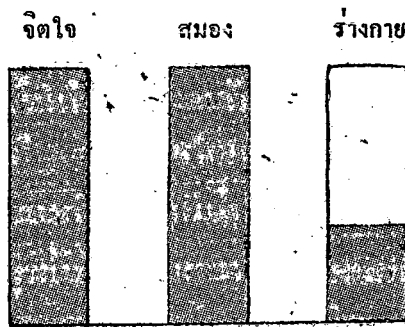
นักเรียนทุกๆ คนเกิดมาเป็นตัวตน ย่อมมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อยสามประการ คือ

ก. ร่างกาย

ข. สมอง

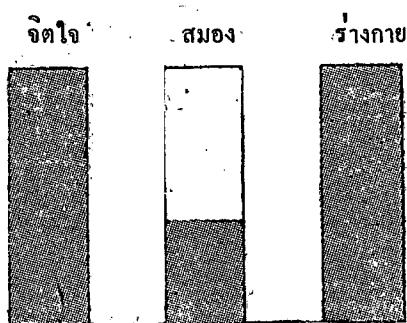
ค. จริยะ หรือ จิตใจ

การให้การศึกษานั้นย่อมต้องการพัฒนาส่วนทั้งสาม
 ของนักเรียนแต่ละคนให้เจริญงอกงามขึ้นได้สัดส่วนเท่าเทียม
 กัน ซึ่งจะทำให้เป็นคนเต็มคน (Complete man) ขึ้นมา
 ดังนั้นจุดหมายของครูจึงควรที่จะมุ่งทำให้นักเรียนของตนมี
 สุขภาพดี มีความรู้ดี และมีสุขภาพจิตดีเป็นสำคัญ นั่นคือ
 จะต้องมุ่งให้นักเรียนเรียนรู้และฝึกฝนด้านพลศึกษา พุทธิ-
 ศึกษา กับ ทัศนศึกษา และจริยศึกษาอย่างสมบูรณ์และเท่า
 เทียมกัน โปรดพิจารณาข้อเท็จจริงจากแผนภาพต่อไปนี้

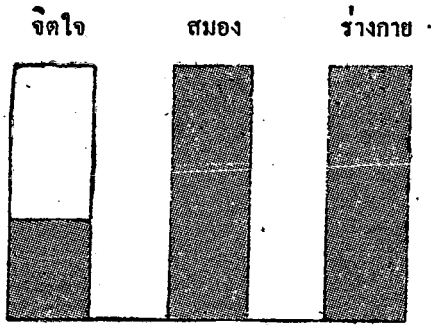

ถ้าครูมุ่งให้การศึกษแก่นักเรียนตามแผนผังข้างบนนี้
 คือ มุ่งส่งเสริมให้มีความรู้ดี และให้มีร่างกายแข็งแรงเท่านั้น
 แต่ส่งเสริมด้านจิตใจหรือจริยศึกษาน้อยมาก ไม่ได้ฝึกจรรยา
 มารยาทและอบรมขัดเกลานิสัยใจคอแล้ว นักเรียนเหล่านั้น
 ย่อมจะเติบโตขึ้นเป็นคนเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
 ยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนรวมในที่สุดจะทำให้เขาอยู่ร่วมกับสังคม

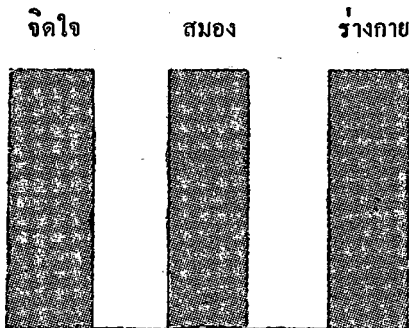
อย่างสงบสุขไม่ได้

นักเรียนในโรงเรียนบางโรงเรียนอาจได้รับการศึกษาที่มุ่งแต่ส่งเสริมเพียงด้านจริยศึกษา และพลศึกษาเท่านั้น ส่วนทางด้านสมองหรือพุทธิศึกษาขาดความเอาใจใส่ ครูไม่มีการเตรียมการสอน ไม่เตรียมบทเรียน ไม่เคยใช้อุปกรณ์การสอน ฟื้นฟูความรู้ที่นักเรียนได้รับจากครูต่ำมาก นักเรียนที่สำเร็จไปจากโรงเรียนนี้อาจจะมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข เพราะไม่ไปวุ่นวายกับใคร มีร่างกายแข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่ไม่มีปัญญาที่จะสร้างตัวสร้างตนไม่มีโอกาสทำงานที่ใช้สมอง จะต้องทำงานหนักอยู่ร่ำไป เขาจะไม่กระตือรือร้นที่จะแสวงหาความก้าวหน้าในการงานเพื่อความเจริญในชีวิตของเขา

นักเรียนบางคนได้รับการส่งเสริมด้านจริยศึกษาเป็นอย่างดีและครูพยายามสอนให้นักเรียนรู้อะไรต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมปัญญาความคิดด้านพุทธิปัญญาถึงที่สุดแต่ไม่ได้สนใจด้านสุขภาพทางกายเอาเสียเลยเขาก็จะกลายเป็นคนไข้โรค ออก ๆ แอด ๆ สามวันก็ฟื้นไข้ พอเรียนสำเร็จได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรก็พอดีถึงแก่กรรมอย่างนี้จะมีประโยชน์อันใดในการให้การศึกษาแก่เขาผู้นั้น

ดังนั้นครูที่ดีจึงจะต้องมุ่งทำให้นักเรียนได้พัฒนาส่วน
ทั้งสามของเขาขึ้นไปอย่างเท่าเทียมกัน - เขาจะกลายเป็นคน
เต็มคน (คนที่สมบูรณ์) มีร่างกายแข็งแรงมีสติปัญญาดีและรู้
จักใช้สมองให้มีประโยชน์ในชีวิตประจำวันของเขา รู้จักทำ
ตัวประพฤติตนให้เข้ากับคนอื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข
เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ตัวมีหิริโอตตปัสะ มีความ
จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รู้จักคิดและ
พูดอย่างมีเหตุผลมีหลักเกณฑ์ เขาจะกลายเป็นคนที่รู้จักรัก
และหวงแหนสิ่งที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสมเอาไว้ รู้จัก
ค้นคว้าหาความรู้ อยู่เป็นนิจ สามารถทำงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง
รู้จักรักษาตัวให้ปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ สิ่งทั้งหลาย
เหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูจะต้องพยายามทำให้เกิดขึ้น ในตัวนักเรียน
ของตนทุก ๆ คน แม้ว่าบางอย่างไม่ได้ระบุเอาไว้ในตาราง
สอนก็ตาม ครูจะต้องทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน
ต้องสอนนักเรียนเต็มตามเวลาที่กำหนดไว้ ไม่ปล่อยให้
ละเลยให้นักเรียนเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ และต้อง
พยายามสร้างเสริมให้ร่างกายจิตใจและสมองของนักเรียนมี
ส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน เท่า
เทียมกัน จนถึงที่สุด

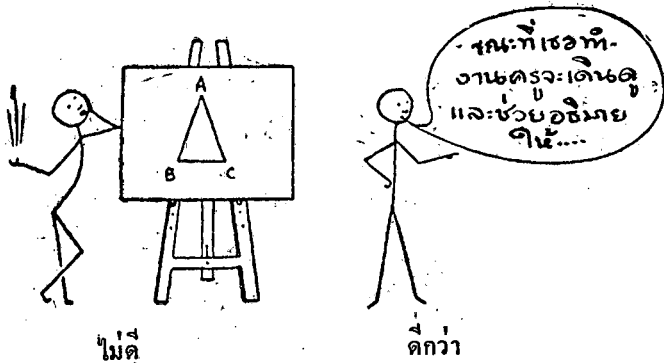
๒.

ในห้องเรียน

ครูที่จะได้รับความสำเร็จในการสอนของตนนั้นจะต้องได้รับการฝึกฝน และเรียนรู้ทักษะและกลเม็ดเบื้องต้นของอาชีพครูมาเป็นอย่างดี เปรียบประจักษ์ช่างไม้จะประกอบอาชีพช่างไม้ประดิษฐ์โต๊ะเก้าอี้และอื่น ๆ ได้ดีเพียงใดย่อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และฝึกหัดทักษะเบื้องต้นของอาชีพช่างไม้เสียก่อน มีสิ่งต่างๆ มากมายที่ครูจำเป็นจะต้องเรียนรู้และฝึกฝนก่อนที่จะประกอบอาชีพครู

ต่อไปนี้เป็นข้อเสนอแนะต่างๆ ที่จะช่วยในการควบคุมชั้นและช่วยการสอนของครู

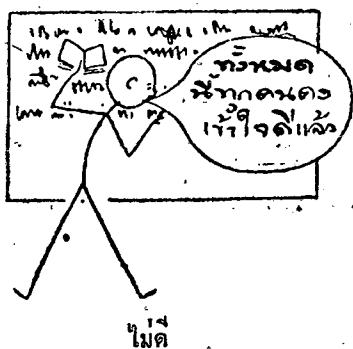
1. ครูที่ดีไม่ควรนั่งสอนอยู่ที่โต๊ะตลอดเวลาแต่ควรจะเดินดูขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติงานและขณะอธิบายบทเรียนควรรยืนอยู่กับที่ ไม่ควรรยืนพิงฝาหรือยืนพิงกระดานดำ ไม่ควรวโยนชอล์คขึ้นลงอยู่ในมือ เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการทำลายความตั้งใจของนักเรียนโดยสิ้นเชิง

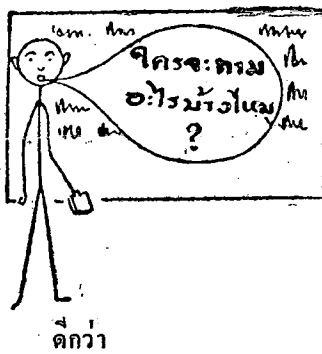
2. ครูที่ดีควรตั้งระเบียบข้อบังคับไว้แต่เนิ่นๆ แต่ให้ปฏิบัติได้จริงๆ ไม่ควรห้ามว่า “อย่า...” อย่างนั้น อย่างนี้ อยู่ร่ำไปเพราะสำหรับเด็กยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ ถ้าครูตั้งกฎอะไรต่างๆ มากมาย ครูนั่นแหละจะเป็นผู้ล้มกฎเหล่านั้นเสียเอง กฎและระเบียบข้อบังคับใด ๆ ก็ตามเมื่อตั้งขึ้นแล้วจะต้องรักษาความศักดิ์สิทธิ์ไว้ตลอดเวลา

3. ครูที่ดีไม่ควรพูดกับกระดานดำ แต่ควรจะหันหน้ามาพูดกับนักเรียน ตามปกติคนเราเวลาสนทนาปราศรัยกันก็ต้องหันหน้าเข้าหากัน เมื่อครูหันหลังให้นักเรียนเสียแล้วนอกจากนักเรียนจะไม่ฟังแล้วบางคนอาจจะหนีออกจากห้องเรียนไปโดยครูไม่รู้ ถ้าไม่หนีก็อาจจะเล่นซุกซนหรือหันความสนใจไปสู่อย่างอื่นนอกเหนือจากการเรียน

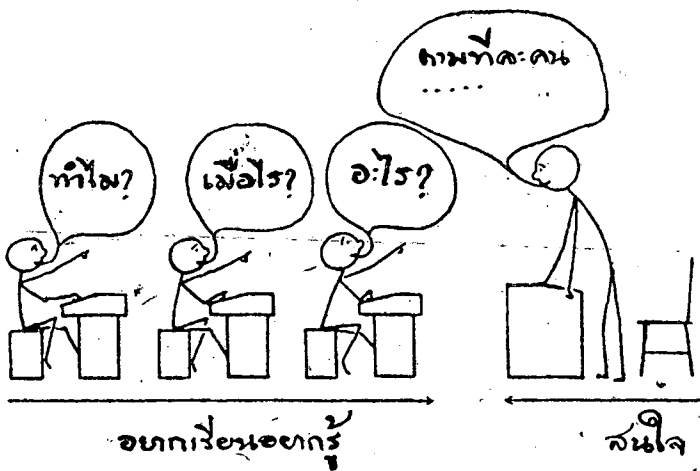
ไม่ดี

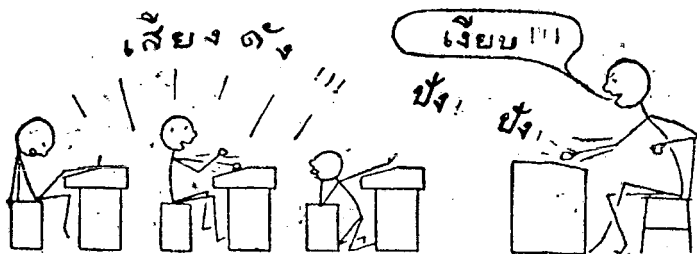
ดีกว่า

4. ครูที่ดีจะต้องไม่คิดว่านักเรียนเหมือนกับกระดานว่างๆ ที่ครูจะเขียนอะไรลงไปก็ได้ หรือเหมือนกับตุ่มน้ำที่ครูจะตักน้ำใส่ลงไปเท่าไรก็ได้ ครูจะต้องคิดเสมอว่านักเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกันและมนุษย์สัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก การเรียนการสอนนั้นเป็นขบวนการสื่อความหมายสองทาง (Dual Communication) คือจากครูไปสู่นักเรียนและจากนักเรียนมาสู่ครูด้วย ดังนั้นถ้าครูสามารถนำเอาประสบการณ์ของนักเรียนมาช่วยในการสอน

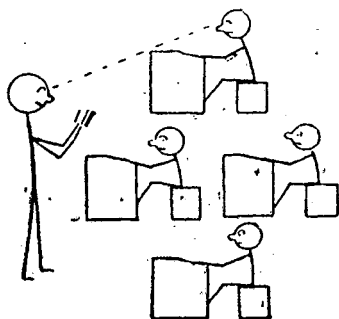
ของครูได้จะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนต่างๆ ที่ครูสอนนั้น
 ได้ดี มีความสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น และเกิดความกระตือ
 รือร้นอยากเรียนอยากรู้มากขึ้น ครูจึงจำเป็นต้องให้นักเรียน
 ได้มีกิจกรรมและทำงานต่าง ๆ ร่วมกับครูในการเรียน
 ของตนเองเสมอ

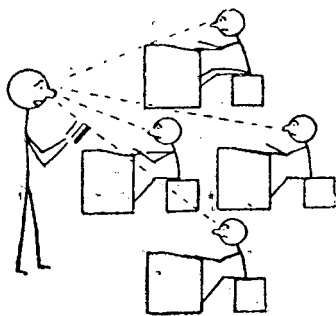
5. ครูที่ดีจะต้องไม่ส่งเสียงเอะอะอีกทีก็ เพราะตระ
 หนักดีว่าครูที่ส่งเสียงเอะอะนั้นจะทำให้ชั้นเรียนอีกทีก็และไว้
 ระเบียบ ครูที่พูดค่อยๆ แต่ชัดเจนไม่เคยตะโกนโหวกเหวก
 ในห้องเรียนมักจะเป็นครูที่ชอบทำอะไรเรียบง่าย และมักจะ
 ทำได้ดีเสมอ

6. ครูที่ดีไม่ควรจับตาดูที่นักเรียนคนไหนคนใด หรือ ณ จุดหนึ่งจุดใดโดยเฉพาะเท่านั้น แต่จะต้องกวาดสายตามองไปทั่วๆ ห้องเรียน มองดูนักเรียนทุก ๆ คน เด็ก ๆ มักจะเชื่อถือครูที่มองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างในห้องเรียน

ไม่ดี

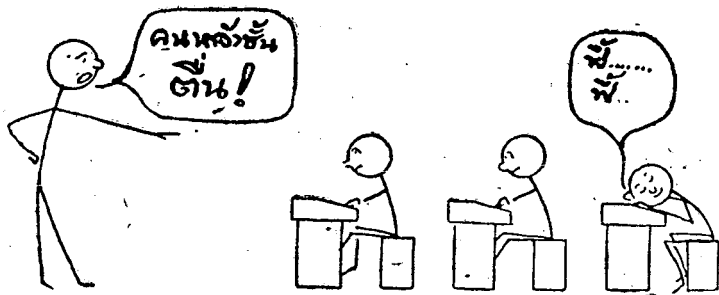

ดีกว่า

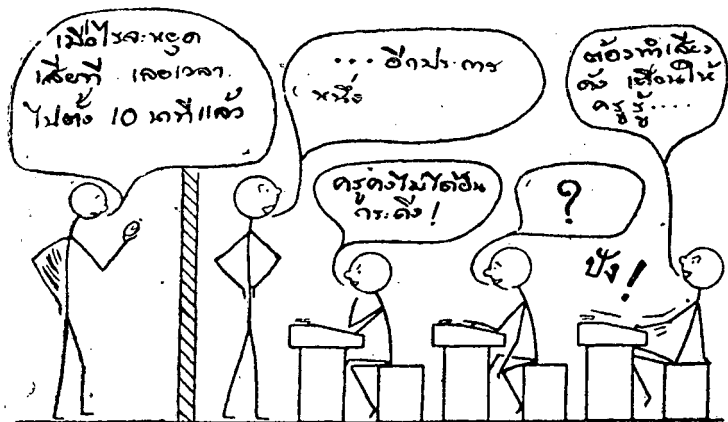
7. ครูที่ดีไม่ควรแนะนำคำตอบหรือบอกใบ้คำตอบแก่นักเรียนและให้ตอบทั้ง ๆ พร้อมกัน เพราะการกระทำดังกล่าวไม่ทำให้ครูรู้ได้เลยว่านักเรียนของตนมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ เพียงใด การถามนักเรียนเป็นรายตัวและเรียกชื่อนักเรียนต่อท้ายประโยคคำถามจะทำให้เด็กแต่ละคนพยายามคิดหาคำตอบด้วยตัวเอง ในการถามนั้นครูควรถามแล้วเว้นระยะเล็กน้อยค่อยเรียกชื่อนักเรียน แต่ถ้าเรียกชื่อนักเรียนขึ้นหน้าประโยคคำถามนักเรียนคนอื่น ๆ จะไม่คิดหาคำตอบ

8. ครูที่ดีจะต้อง พูดด้วยภาษาง่าย ๆ ไม่นิยมใช้คำศัพท์ยาก ๆ หรือใช้ภาษาต่างประเทศมาปะปนโดยไม่จำเป็น เพื่อจะแสดงออกถึงความเก่งกล้าสามารถความเฉลียวฉลาดของครู จะทำให้นักเรียนเกิดความลังเลใจและยุ่งยากใจ แต่ควรจะเตรียมวัสดุและเตรียมคำพูดให้เหมาะสมกับระดับอายุและความสามารถของนักเรียน

9. ครูที่ดีจะต้องพูดช้า ๆ และชัด ๆ พูดให้มีเสียงสูงเสียงต่ำเพื่อจะทำให้ไม่น่าเบื่อหน่าย การที่ครูพูดด้วยระดับเสียงเดียวกันทำให้นักเรียนนั่งง่วงนอนได้ง่าย นักเรียนจะขาดความตั้งใจ การที่นักเรียนนอนหลับขณะครูกำลังสอนย่อมจะมีอะไรผิดพลาดสักอย่าง นักเรียนอาจจะผิดปกติ หรือผิดที่ครูก็ได้ ครูควรจะแก้ปัญหานี้ที่ต้นเหตุจงหาสาเหตุแล้วแก้ไข ไม่ควรให้เกิดปรากฏการณ์ดังในภาพนี้บ่อยเกินไป

10. ครูที่ดีจะต้องเข้าสอนตรงเวลา การเข้าห้องสอน
 เข้า เป็นการโกงเวลาเรียนของนักเรียน และจะต้องออกจาก
 ห้องตรงตามเวลาด้วย ไม่ควรสอนเกินเวลา นอกจากจะ
 ไม่ได้ผลเพราะนักเรียนขาดความสนใจแล้วยังเป็นการรบกวน
 เวลาของครูคนอื่นเขา

นอกห้องเรียน

ในห้องเรียน

11. เห็นสิ่งอื่นใด ครูที่ดีจะต้องตระหนักว่าการจัดการศึกษานั้นต้องยึดเอาเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูหลักรและระเบียบวิธีต่างๆ เนื้อวิชา อาคารสถานที่ ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ย่อมขึ้นอยู่กับความต้องการ (needs) ของนักเรียนเป็นสำคัญ.

3.

การเตรียมบทเรียน

ครูหลายคนคิดว่าเมื่อได้เตรียมบทเรียนและสอนมาแล้ว
หนึ่งแล้ว ซึ่งทำได้จบตามหลักสูตรแล้วก็ไม่จำเป็นจะต้อง
เตรียมกันอีก ความคิดอันนี้เป็นความคิดที่ผิดเพราะจะทำให้
บทเรียนและวิธีสอนของครูเหมือนครั้งก่อน ๆ อยู่ตลอดไป
ไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้เหมาะกับนักเรียนกลุ่มใหม่
ไม่มีรูปภาพหรืออุปกรณ์ใหม่ ๆ ไม่มีการแก้ไขข้อบกพร่อง
ครั้งก่อนให้ดีขึ้น

ครูที่ทุกคนจะต้องเตรียมการสอน เตรียมบทเรียน
ที่จะสอนเสมอ วิชาการต่าง ๆ ย่อมวิวัฒนาการขึ้นและ
นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อมจะแตกต่างกัน จะใช้วิธีสอนอัน
เดียวกันทุกประการไม่ได้ผลดีแน่นอน ในการเตรียมบท
เรียนใด ๆ ก็ตามควรคำนึงถึงข้อเท็จจริง 9 ประการด้วยกัน
คือ

1. ความรู้ในเรื่องที่จะสอน
2. ปริมาณเนื้อหาวิชา
3. พื้นความรู้ของนักเรียน
4. เวลา
5. ลำดับเนื้อหาวิชา
6. สถานการณ์การสอน

7. การเริ่มต้นบทเรียนและความสนใจของนักเรียน
8. อุปกรณ์การสอนและอุปกรณ์การเรียน
9. เนื้อเรื่องย่อ

ความรู้ในเรื่องที่จะสอน

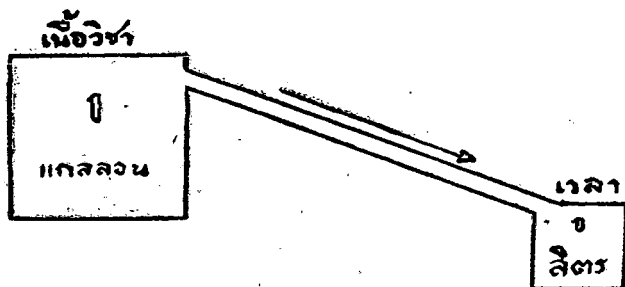
บทเรียนที่ครูจะสอนให้แก่ นักเรียน นั้น ครู จะต้อง รู้ดี ไม่กล่าวถึงเรื่องหนึ่งเรื่องใดอย่างเตาสุ่ม ครูจะต้องศึกษาเรื่องนั้นให้ละเอียดทุกแง่มุมเพื่อจะตอบคำถามและข้อสงสัยของนักเรียนในเรื่องนั้นได้ ถ้าครูตอบคำถามใดไม่ได้ก็ควรบอกนักเรียนตรง ๆ ว่า ครูตอบไม่ได้และไปค้นคว้าหาคำตอบที่ถูกต้องมาให้ในวันต่อไป อย่าหอรอกนักเรียนและไม่ควรลืมนัดสัญญาที่ครูให้ไว้ เพราะนักเรียนจะไม่ลืมนัดเพียงแต่เขาอาจจะไม่กล้าทวงเท่านั้น

ปริมาณเนื้อวิชา

ปริมาณเนื้อวิชาที่จะสอนให้แก่ นักเรียน ชั่วโมงหนึ่ง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่ครูจะต้องคำนึงถึง ครูบางคนกลัวว่าสิ่งที่ตนตระเตรียมไปนั้นจะหมดเสียก่อนที่จะหมดชั่วโมง โดยมากครูส่วนใหญ่ มักจะเป็นอย่างนั้น จึงเป็นเหตุให้เตรียมเนื้อวิชาไปมากมาย แล้วก็สอนไปจนหมดที่เตรียมมาซึ่งอาจจะมากเกินไปกว่าที่จำเป็นทำให้นักเรียนฝันเพื่อสับสน ในที่สุดก็ไม่เข้าใจและจดจำอะไรไม่ได้เลย ครูจึงจำเป็นจะต้องใช้วิจารณญาณของตนเองว่า นักเรียนกลุ่มนั้นภายในระยะเวลาเท่านั้น จะ

เรียนกันสักแฉ่ไหนจึงจะเพียงพอ

เป็นไปได้

พินความรู้ของนักเรียน

อย่าเหมาเอาว่า นักเรียนรู้อะไรสิ่งใดแล้วนอกเสียจากเราได้พิสูจน์หรือทดสอบนักเรียนเหล่านั้นแล้วเท่านั้น ดังนั้นในการที่เราจะทราบว่านักเรียนมีพินความรู้มาแล้วเพียงใด เราก็จำเป็นต้องทดสอบเสียก่อนเสมอ เพื่อจะทำให้บทเรียนต่อไปสัมพันธ์กับความรู้เดิมของนักเรียนดียิ่งขึ้น

เวลา

ในชั่วโมงหนึ่ง ๆ ควรแบ่งออกเป็นส่วน ๆ จาก ก. ถึง ข. ตามแผนผังต่อไปนี้.

ครู		นักเรียน		
ก.	ข.	ค.	ง.	จ.

ก. นำเข้าสู่บทเรียน ระยะเวลา กล่าวถึงความมุ่งหมาย เพราะทุก ๆ บทเรียนย่อมต้องมีจุดมุ่งหมาย และใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อนำความสนใจของนักเรียนเข้าสู่บทเรียน ครูจะต้องทำอย่างคิและได้ผล

ข. สัมพันธ์กับความรูเดิม ระยะเวลา ครูจะต้องชี้ให้นักเรียนเห็นว่า เรื่อง ที่จะเรียนใหม่ เกี่ยว ข้อง กับ เรื่อง เดิมอย่างไร

ค. ชั้นสอน เป็นชั้นสำคัญของบทเรียน เพราะเป็นเนื้อหาของบทเรียนใหม่ ระยะเวลา ครูต้องนำเอากลวิธีสอนต่าง ๆ มาใช้อย่างเต็มที่

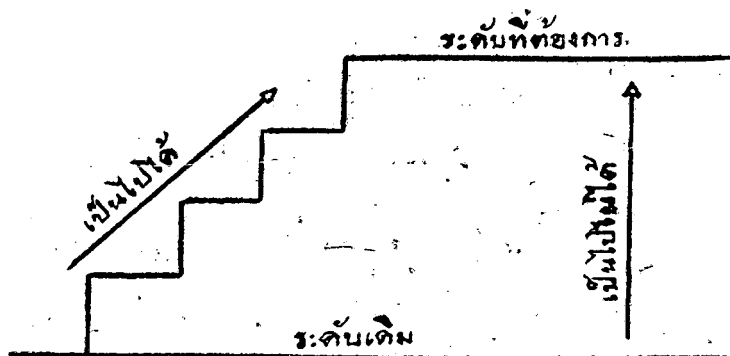
ง. กิจกรรม อาจจะเป็นการถามตอบปากเปล่าหรือ การเขียนตอบ การทำงานภาคปฏิบัติ หรืออื่น ๆ ตามความเหมาะสม

จ. สรุปและทดสอบ ครูและนักเรียนช่วยกัน

ช่วงระยะเวลา นั้น ไม่มีกำหนดแน่นอนว่าระยะเวลาใด ควรใช้เท่าใด ทั้งนี้แล้วแต่เนื้อหาวิชา และประสบการณ์ของครู แต่อย่าลืมว่า ควรจะให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในบทเรียนสักครั้งหนึ่ง

ลำดับเนื้อหาวิชา

ลำดับเนื้อหาวิชา หมายถึง การที่ครูได้อธิบายเนื้อหาวิชา ให้แก่นักเรียนทุกบททุกตอนเป็นระยะจากง่ายไปหายาก

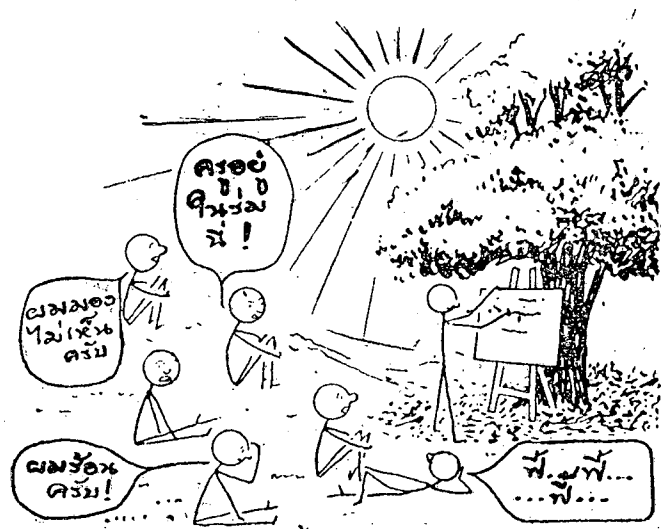

ไม่ละเว้นสิ่งใดเอาไว้โดยไม่อธิบาย . ซึ่งจะทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ . บทเรียนแต่ละบทย่อมมีเนื้อหาติดต่อกันตามลำดับเปรียบเทียบประจกการก่อสร้างตึก เขาต้องก่ออิฐถือปูนไปที่ละแผ่น ๆ ติดต่อกันไป ถ้าปล่อยให้โหว่ตรงโน้นว่างตรงนี้ตึกนั้นก็พังอย่างไม่มีปัญหา

สถานการณ์การสอน

การเขียนกระดานดำ ถ้าเขียนรูปจะต้องเขียนง่าย ๆ ชัดเจน และโตพอ . รูปภาพและแผนผังที่ครูเขียนบนกระดานดำนั้นเราต้องการให้นักเรียนดูรู้เรื่องโดยไม่ต้องเขียนคำบรรยาย . หรือถ้าต้องเขียนคำอธิบายให้เขียนน้อยที่สุด ส่วนการเขียนตัวหนังสือบนกระดานดำครูจะต้องเขียนให้อ่านง่าย เป็นระเบียบชัดเจนโตพอที่นักเรียนซึ่งนั่งอยู่ หลังชั้นอ่านได้ และต้องลบกระดานดำให้สะอาด . เมื่อสอนจบชั่วโมงแล้วครูจะต้องลบกระดานดำที่ตนเขียนไว้ทุกครั้ง

เกี่ยวกับการจัดชั้นและวัสดุที่ใช้ ในการสอนบางวิชา อาจจะต้องจัดที่นั่งใหม่ให้เหมาะสมกับการสอนเรื่องนั้น ๆ ครูก็ต้องจัดไว้วางหน้า หรือต้องการจัดทำอุปกรณ์การสอนใหม่ให้เหมาะกับชั้นนั้น ๆ ถ้าจะใช้แผนที่ก็ต้องเตรียมหาแผนที่ซึ่งมีขนาดโตพอที่นักเรียนหลังชั้นมองเห็นได้ชัดเจน และต้องเตรียมที่แขวนให้สูงพอที่นักเรียนข้างหลังชั้น ไม่ต้องลำบากใจ เมื่อต้องการคัดลอกสำเนาของแผนที่ ถ้าจะนำนักเรียนออกไปสอนตามร่มไม้ นอกห้องเรียน ก็ต้องจัดวางกระดานดำ หรือแผนภูมิให้พ้นแดด และให้นักเรียนนั่งในที่ที่แสงแดดไม่ส่องเข้าตาหรือกลางแดด

ถ้าจะทดลองวิทยาศาสตร์เรื่องใด ๆ ก็ตาม ครูจะต้องทดลองดูเสียก่อนให้แน่ใจว่าการทดลองนั้นได้ผล จึงจะนำมาสาธิตให้นักเรียนดู

การเริ่มต้นบทเรียนและความสนใจของนักเรียน

การเริ่มต้นบทเรียนในทุก ๆ ชั่วโมง ก็เป็นสิ่งที่สำคัญมากเช่นกัน ครูบางคนมักขึ้นต้นว่า "ต่อไปจะพูดถึง..." หรือ "ไม่ก็วันนี้เราเรียนกันต่อไปถึงเรื่อง..." อย่างนี้ทุก ๆ ครั้งที่ครูเริ่มจะสอน ทำให้นักเรียนเบื่อเพราะมันจำเจจนเกินไป **ธรรมชาติของคนเราไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ย่อมไม่**

ชอบความจำเจ ดังนั้นครูควรหาคำขึ้นต้นสำหรับเริ่มบทเรียนใหม่ ๆ อยู่เสมอ เป็นการสร้างความสนใจของนักเรียนให้เกิดขึ้นตั้งแต่แรก จะทำให้ครูควบคุมชั้นได้ง่าย เมื่อนักเรียนมีความสนใจ ระเบียบวินัยที่ดีขึ้นปัญหาเรื่องการฝ่าฝืน ระเบียบวินัยในชั้นเรียนก็จะมึน้อยลง **ความสนใจ**

เปรียบเสมือนกุญแจที่นำไปสู่ระเบียบวินัยที่ดี อุปกรณ์การสอนและอุปกรณ์การเรียน

การเรียนการสอน จะดำเนินไปได้อย่างดีสมความมุ่งหมายเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับว่า ครู และ นักเรียน ได้เตรียมอุปกรณ์การสอนและอุปกรณ์การเรียนมาพร้อมหรือไม่ เพียงใด ตัวอย่างง่าย ๆ เช่น ต้องการให้นักเรียนเขียนกราฟ แต่ครูลืมส่งนักเรียนให้นำกระดาษกราฟมาแล้วจะเขียนกันไม่ได้

อย่างไร หรือไม่ก็ครูนำแผนที่เข้าไปเพื่อใช้ประกอบการสอน แต่ปรากฏว่าไม่มีที่แขวนเหล่านี้เป็นต้น จะทำให้การสอนของครูดำเนินไปด้วยความลำบากและอาจจะเสียเวลาไปโดยไร้ประโยชน์ ดังนั้นครูจะต้อง

ก. สั่งให้นักเรียนนำสมุดแบบฝึกหัด ดินสอ ปากกา ไม้บรรทัดและอุปกรณ์การเรียนต่างๆ มาให้พร้อม

ข. เตรียมวัสดุและอุปกรณ์การสอนต่างๆ ให้พร้อมก่อนเข้าห้องสอนทุกครั้ง

เนื้อเรื่องย่อ

เนื้อเรื่องย่อของแต่ละบทเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ครูจะต้องเตรียมไว้ให้พร้อมเพราะจะได้เน้นให้นักเรียนจดจำสิ่งสำคัญๆ ได้

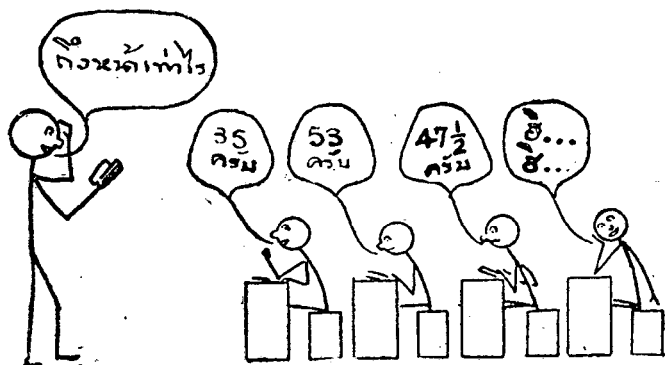
“A teacher's task is to stop a child wasting his time, not to stop a child making an effort”

4.

มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

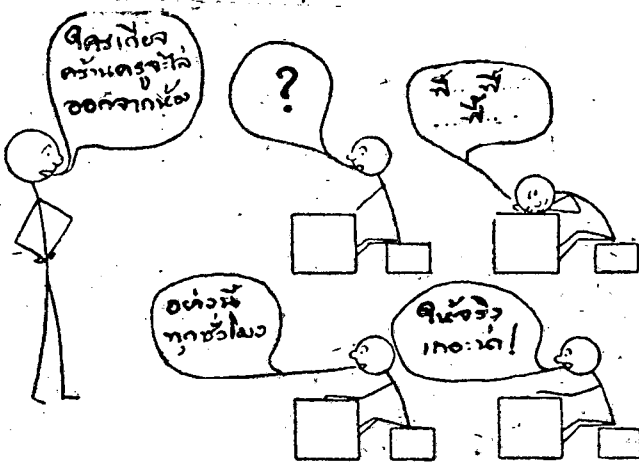
ในบทก่อนได้กล่าวมาแล้วว่า ความตั้งใจของนักเรียนนั้นเป็นบ่อเกิดให้ชั้นเรียนมีระเบียบวินัย ยังมีข้อปลีกย่อยอื่น ๆ อีกที่ก่อให้เกิดระเบียบวินัย และยังผลให้มนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่ดีด้วย ครูที่ดีพึงระลึกถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ครูที่ดีต้องรำลึกอยู่เสมอว่า การเตรียมบทเรียนมาอย่างดีนั้นจะทำให้นักเรียนไม่มีเวลาว่างโดยเปล่าประโยชน์ เพราะเวลาว่างนั้นทำให้นักเรียนซุกซน เสียระเบียบ ด้วยไม่รู้ว่าจะทำอะไรดี อาจส่งเสียงเอื้ออึงรบกวนห้องอื่น และก่อให้เกิดนักเรียนเกิดความเกียจคร้าน

2. ครูที่ดีไม่ควรเทศนาคุณตัวอย่างรุนแรง—เมื่อนักเรียนขาดความตั้งใจ และทำงานบกพร่อง แต่ควรจะช่วยด้วยคำเรียบ ๆ และมั่นคงให้ทำงานเหล่านั้นให้สำเร็จเรียบร้อย ถ้าทำไม่เรียบร้อยก็ให้ทำใหม่ให้ดีกว่าเก่า เมื่อนักเรียนโดนเข้าอย่างนี้สัก 2-3 ครั้งก็จะเข็ดขยาดไปเอง และจะพยายามทำงานทุกอย่างที่ครูสั่งให้สำเร็จตามเวลาเสมอ

3. นักเรียนบางคนชอบรบกวนคนอื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ ครูที่ดีจะต้องใช้วิธีการที่นุ่มนวลเพื่อแก้ไขพฤติกรรมอันนั้นของเขาตามดุลยพินิจของครู ไม่ควรใช้วิธีรุนแรง เช่น ไล่ออกไปจากห้อง เพราะนักเรียนผู้นั้นจะต้องขาดเรียนชั่วโมงนั้นไปโดยใช่เหตุ

4. วิธีที่จะทำให้ นักเรียนมีความตั้งใจเรียนก็คือจัดทำตารางเรียนให้นักเรียนได้ผ่อนคลายความเคร่งเครียดจากบาง

วิชาที่ต้องใช้ความตั้งใจอย่างมากเป็นวิชาที่ให้ทำกิจกรรม จากวิชาที่ต้องใช้สมองไปเป็นวิชาพลศึกษา เป็นต้น ตามปกติให้วิชาคณิตศาสตร์อยู่ชั่วโมงแรกเพราะสมองของนักเรียนยังสดชื่นอยู่ และให้วิชานาฏศิลป์ดนตรีอยู่ชั่วโมงท้ายๆ เพราะนักเรียนเหนื่อยเต็มที่แล้วในตอนนั้น

5. -ครูที่ดีจะต้องตระหนักว่าเด็กบางคนมีความคิด และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้เร็ว แต่มีบางคนที่ช้ากว่าเขา ถ้าทำได้ ควรควรแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 พวกหรือ 3 พวก ตามความ ช้าเร็วและความสามารถของนักเรียน หรือไม่ก็พยายามหา งานต่างๆ ให้นักเรียนที่ทำงานเสร็จเร็วได้ทำเพิ่มเติม เพราะ ถ้าปล่อยให้เด็กเหล่านั้นอยู่ว่างก็จะรบกวน (nuisance) ผู้ อื่น ครูไม่ควรมุ่งจะสอนเพียงให้จบหลักสูตรเท่านั้น จะมีเด็กบางคนก็ตามไม่ทัน เข้าทำนองครูจบแต่เด็ก หางบไม่

6. ครูที่ตีพิมพ์ตระหนักรู้ว่า การให้รางวัลแก่คนที่สอบได้ทีหนึ่งเสมอไปนั้น อาจจะทำให้เกิดผลเสียแก่นักเรียนได้ ครูควรจะทำนึ่งถึงเรื่องอื่น ๆ ด้วย เช่น นักเรียนที่มีความประพฤติดี นักเรียนที่ขยันหมั่นเพียร นักเรียนที่มีผลการเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นมากที่สุด เป็นต้น เพราะจะทำให้ให้นักเรียนทุก ๆ คนมีโอกาสที่จะได้รับรางวัลเช่นเดียวกัน ไม่ใช่มีโอกาสมือเพียงคนเดียว หรือสองสามคนเท่านั้น ครูจะต้องพยายามส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักแข่งขันในการเรียน แต่ระวังอย่าให้นักเรียนเป็นคนเห็นแก่ตัว วิธีหนึ่งที่จะทำได้คือให้แข่งขันกันเป็นทีม ในแต่ละทีมก็ให้ช่วยเหลือกัน คนเก่ง ๆ ช่วยสอนคนเรียนอ่อน ๆ ให้คะแนนประจำทีมเอาไว้โดยทำเป็นแผนภูมิ (chart) ติดไว้ข้างฝา ทีม

สอบครั้งที่	ทีม			
	เหลือง	แดง	น้ำเงิน	เทา
1				
2				
3				
4				
—				
—				
รวมคะแนน				
ทีมชนะเลิศ คือ				

ใตไ้ค้คะเนนรวมสูงสุค ทีมนั้นชนะเลิศ ดังตัวอย่างแผนภูมิข้างล่างนี้

7. วินัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการเรียนการสอน ครูใหม่ๆ มักประสบปัญหาชั้นเรียนปราศจากวินัย เขามักจะทำอะไรไม่ถูก ตามปกติจะมีนักเรียนเพียงไม่กี่คนที่ก่อให้เกิดปัญหา พยายามจับหัวใจของกลุ่มนั้นให้ได้ แล้วอาจจะตั้งให้เขาเป็นหัวหน้าชั้น ให้เขาเห็นความสำคัญของตัวเขา ชักจูงให้เขาทำแต่สิ่งดี แล้วผู้ที่เคยก่อปัญหานั้นแหละจะช่วยให้ชั้นของครูมีระเบียบวินัยดีขึ้น

8. ครูที่ดี ต้องไม่กระทำสิ่งต่าง ๆ ตามอารมณ์ของตน พอไม่ถูกใจชั้นมากก็ใช้วิธีหยิก ดึงหู หรือเขียนตีรำไป ทำให้ให้นักเรียนเกิดความกลัวโดยใช่เหตุ การทำโทษนั้นให้กระทำพอเหมาะพอควร ไม่ใช่ทำตามอารมณ์ ไม่มีนักเรียนคนใดเลยที่ชอบครูซึ่งมีอารมณ์ไม่แน่นอน ครู

ดีกว่า

จะต้องรู้จักชมเชยเมื่อนักเรียนทำความดี นักเรียนจะเคารพ
 นับถือครูที่มีอารมณ์ดี ยุติธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และ
 ช่วยเหลือนักเรียนของตนในทางที่ถูกที่ควร ทั้งในห้องเรียน
 และนอกห้องเรียน

9. ครูที่ดีพึงสำนึกอยู่เสมอว่า นักเรียนทุกคนเฝ้าดู
 อากัปกิริยาของครู อยู่ตลอดเวลาทั้งในโรงเรียนและนอกโรง-
 เรียน ครูเป็นแม่พิมพ์ของนักเรียน ครูในวันนี้อาจตัวอย่าง
 ที่ดีหรือเลวของเด็กที่จะกลายเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า ครู
 ที่สอนนักเรียนว่า "จงทำอย่างที่คุณว่า แต่อย่าทำอย่างที่คุณ
 ทำ" นั้นย่อมใช้ไม่ได้ ครูจะต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี
 ของนักเรียนเพราะเขาจะลอกเลียนแบบการกระทำของคุณ ถ้า
 ไม่ต้องการให้นักเรียนเป็นจิ้งโก๋จิ้งก่ ครูต้องไม่เป็น ไม่ต้อง
 การให้เด็กนุ่งกระโปรงสั้น ๆ ครูก็ต้องไม่นุ่งสั้น

อะไรคืออะ
ครู แต่จากที่
ถามก็ครูแล้ว

ไม่

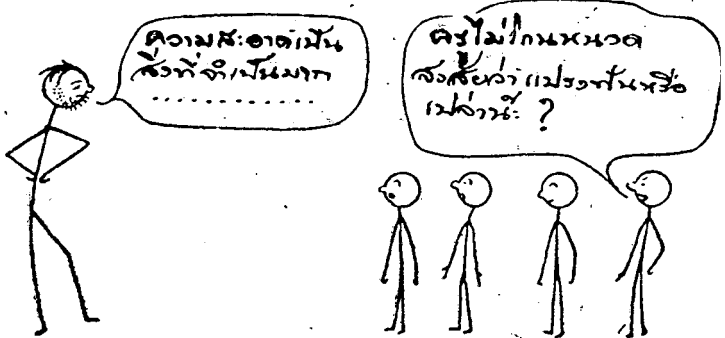

สังเกต ใครมี
หัวเราะที่ตอน
นี้ ?

ผมตอบ
โดยทำเสียงหัว
เราะครับ

ดีกว่า

10. ครูที่สอนวิชาสุขศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการรักษาความสะอาดและอนามัยของร่างกาย และของสาธารณะ เพราะนักเรียนจะได้ปฏิบัติตามครู ถ้าครูไม่ทำเสียคนเดียวการสอนของครูก็หมดความหมาย เข้าทำนอง "นักพรตประพฤติไม่สมปากสอน"

ความสะอาดเป็น
สิ่งที่จำเป็นมาก
.....

ครูไม่โกนหนวด
สงสัยว่าแปรงฟันหรือ
แปรงหน้า ?

5.

พิจารณาตัวเอง

ในที่นี้อยากจะเห็นว่า ครูจะต้องเป็นนักศึกษา ก็
ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอและ ปรับปรุงตนเองอยู่
ตลอดเวลา ขณะเดียวกันครูควรจะมีหลักเกณฑ์ในการ
พิจารณาตนเองว่าดีขึ้น หรือไม่อย่างไร จะได้ทราบข้อบก
พร่องของตนเอง และปรับปรุงแก้ไขต่อไปการพิจารณาตัว
เองนั้นเป็นสิ่งทกระทำไม่ได้ไม่ง่ายนัก แต่ถ้าครูเป็นคนที่ม
ใจเที่ยงธรรม ไม่มีความรู้สึกเข้าข้างตนแล้วก็คงจะได้ผล ต่อ
ไปนี้ เป็น ข้อเสนอแนะบางประการ เกี่ยวกับ หลักเกณฑ์ การ
พิจารณาตัวเองของครูในหัวข้อต่าง ๆ และควรให้คะแนน
เกณฑ์การให้คะแนนเหล่านี้ควรจะวางไว้ตายตัวทุก ๆ สัปดาห์
ภายใน 1 เดือนครูก็จะทราบว่า ตนเองเป็นอย่างไร ดีขึ้น
หรือไม่

ขอให้สังเกตว่า หัวข้อที่มีคะแนนมากนั้นมีความ
สำคัญมากกว่าหัวข้อที่คะแนนน้อยกว่า

จงพิจารณาตนเองตามหัวข้อต่อไปนี้ แล้วให้คะแนน
ด้วยใจเป็นธรรม อย่าเข้าข้างตัวเองเป็นอันขาด

ก. การเตรียมการสอน

ดีพอ—เชื่อถือได้

2 คะแนน

ไม่ดี—สะเพร่า

0 ,,

ข. เวลาสอน		
พอดีกับเวลา	1	คะแนน
ไม่พอดีเวลา	0	..
ค. การสอน		
นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดการเรียนรู้ ได้ดี	2	..
นักเรียนเบื่อหน่าย ขาดความตั้งใจ	0	..
ง. การควบคุมชั้น		
ควบคุมชั้นได้ นักเรียนทำงานอยู่ในระเบียบ	1	..
ควบคุมชั้นไม่ได้ นักเรียนไม่อยู่ในระเบียบ	0	..
จ. ลักษณะท่าทาง		
น่าไว้วางใจ น่าเคารพ กระตือรือร้นในงาน	1	..
ไม่น่าไว้วางใจ อารมณ์อ่อนไหวง่าย อึดอาด		
ไม่เรียบร้อย	0	..
ฉ. เสียง		
ดังพอเหมาะ ชัดเจน มีจังหวะ	1	..
ดังเกินไป ค่อยเกินไป เรียบเสมอกัน	0	..
ช. ความรู้		
ดี แม่นยำ	1	..
ไม่แม่น ไม่แม่นยำ	0	..
ซ. วิธีสอน และ การอธิบาย		
ดี อธิบายชัดเจน ใช้ภาษาง่าย ๆ	2	..

ไม่ดี อธิบายคลุมเครือ ภาษาที่ใช้ไม่เหมาะสม
กับชั้น

0 คะแนน

ฉ. อุปกรณ์การสอน

ใช้อุปกรณ์อย่างเหมาะสม 1 ..

ไม่ใช้อุปกรณ์ เขียนกระดานดำไม่เป็นระเบียบ 0 ..

ญ. คำถามที่ใช้

เตรียมมาเป็นอย่างดี 2 ..

ไม่ได้เตรียม ถามแล้วนักเรียนไม่เข้าใจ 0 ..

ฎ. การสรุป

ได้เนื้อหาเป็นอย่างดี 1 ..

ขาดเนื้อหาที่สำคัญ 0 ..

ฏ. สัมฤทธิ์ผลในการสอนบทเรียนนั้น

ได้ 1 ..

ไม่ได้ 0 ..

เมื่อสำรวจพิจารณาตัวเองและให้คะแนนไว้แล้ว ให้
นำคะแนนรวมมาเปรียบเทียบกับตารางต่อไปนี้ ก็จะทราบว่า
อยู่ในระดับใดและ จะรู้ว่าควรจะ แก้ไขข้อบกพร่อง ของตน
เพียงใดหรือไม่

คะแนน	ระดับ	เกณฑ์
16	A	ดีมาก
15	A-	
14	B+	ดี
13	B	
12	B-	
11	C+	
10	C	พอใช้
9	C-	
8	D	
7	E	ใช้ไม่ได้

หัวข้อทั้งหมดนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะเท่านั้น กรุณา
ท่านอาจตั้งหัวข้อใหม่ต่างไปจากนี้ได้ตามความเหมาะสม ส่วน
การให้คะแนนนั้นก็เพื่อให้ทราบ ระดับความสามารถของครู
นั่นเอง การวิพากษ์วิจารณ์ตนเองเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก
ถึงกล่าวแล้วดังนั้นครูจะต้องเป็นผู้ที่ซื่อตรงต่อตนเอง ไม่เข้า
ข้างตัวเอง ผู้ที่จะอยู่ในระดับ A หมายถึงผู้ที่ดีพร้อมทุกอย่าง
อย่างกังวลใจหรือเกิดความไม่สบายใจถ้าปรากฏว่า ท่านให้
คะแนนตัว ท่านเองอย่าง ยุติธรรมแล้วไปตก อยู่ในระดับต่ำ ๆ
ขอให้ท่านพยายามแก้ไขข้อบกพร่องทุก ๆ อย่าง ในไม่ช้า
ท่านก็จะดีขึ้น

**ศึกษา อ่านตำหรับตำรา และนำมาทดลอง
ปฏิบัติเป็นคุณสมบัติของครูที่ดีทุก ๆ คน**

๑.

ความเป็นครู

อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professional) อย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับแพทย์ ทนายความ สถาปนิก และอื่น ๆ และงานของครูเป็นงานที่สำคัญมากเพราะเป็นงานที่สร้างคน เป็นงานที่ทำคนให้เป็นคนเต็มคน (Perfect) ดังกล่าวแล้ว เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับอนาคตของชาติไทยเราเป็นอย่างมาก นักการศึกษาและผู้บริหารฝ่ายการศึกษาในปัจจุบันจึงเร่งผลิตครูให้เพียงพอตามความต้องการของสังคมและความคลี่คลายขยายตัวทางการศึกษา และมุ่งยกระดับฐานะครูให้สูงขึ้นตลอดมา

ในด้านสมรรถภาพของความเป็นครู ศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี อดีตอธิการวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่าผู้ที่จะมีสมรรถภาพในการเป็นครูจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

“(๑) สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

- ก. ใช้หลักจิตวิทยาแห่งการเรียนรู้
- ข. ใช้หลักการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็ก
- ค. ทำบรรยากาศให้เหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้
- ง. วางแผนสำหรับการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน
- จ. ใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

จ. ใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ เพื่อวัดผลการเรียน และเพื่อวิเคราะห์แก้ไข และรู้จักการวัดผลโดยทั่วไป

ข. ปกครองชั้นและบริหารงานชนิดต่าง ๆ ของชั้น ใ้ได้อย่างเรียบร้อยและราบรื่น และปฏิบัติงาน ธุรการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้

(2) สามารถอบรมแนะแนว และปกครองได้ เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

ก. หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลัก ธรรมต่าง ๆ ไว้ประจำตัวได้แล้วก็ย่อมจะปกครองตัวเองได้

ข. ใช้หลักการและวิธีการของการแนะแนว

ค. สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบิดามารดาและผู้ปกครอง

ง. ใช้ผลของการวิจัยและผลของ การทดสอบต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการอบรม

(3) สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก

ก. ร่วมในการวางแผนจัดทำ “กิจกรรมในหลัก สุตฺร” หรือ “กิจกรรมร่วมหลักสุตฺร” ชนิดต่าง ๆ

ข. รับผิดชอบและภาวะในการปฏิบัติกิจกรรม เหล่า ันั้นตามแผน

ค. รักษาสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้ร่วมงาน ทั้งปวงของโรงเรียน

(4) สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี และร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จัก

ก. ช่วยเหลือชุมชนในการแก้ไขปัญหาของ ชุมชน

ข. ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียน และสนับสนุนในทางที่เหมาะสม

ค. หาคความร่วมมือ และช่วยเหลือจาก บิดามารดาผู้ปกครอง

ง. หาบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ในการสอน

จ. ร่วมมือกับทางราชการปรับปรุงชุมชน

(5) สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ โดยรู้จัก

ก. เพิ่มพูนความรู้ให้แก่อาชีพครูโดยการเขียน การพูด การค้นคว้า การวิจัย การเป็นสมาชิกที่ดีของสมาคม องค์การหรือสถาบันทางการศึกษา

ข. ยึดถือขนบธรรมเนียมของผู้เป็นครู และช่วยเหลือส่งเสริมเพื่อนครู

ค. ส่งเสริมตัวเอง ให้ออก งามในทางวิชา การ ศึกษา

อยู่เสมอ

ง. ช่วยเหลือแนะนำผู้ที่เข้ามาเป็นครูใหม่ในโรงเรียน
ของตน”

เป็นที่ยอมรับกันว่า ถ้าต้องการให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพ
ชั้นสูงตามที่ปรารถนาแล้ว สถาบันการฝึกหัดครูทั้งหลาย
จะต้องมุ่งผลิตนักเรียนฝึกหัดครู และ บัณฑิตทางครูให้มี
สมรรถภาพในการเป็นครูดังกล่าวขึ้นโดยทุกประการ หรือ
พูดอย่างง่าย ๆ ก็คือต้องพยายามสร้างความเป็นครูให้แก่นัก-
เรียนฝึกหัดครูทุกคน มิฉะนั้นแล้วเราก็ย่อมไม่ได้ครูที่มีคุณ
สมบัติอย่างที่เราต้องการ และอาชีพครูจะเป็นวิชาชีพชั้นสูง
ในสายตาของมวลชนย่อมจะเป็นไปไม่ได้ ผู้เขียนเคยคิดอยู่
เสมอว่า การเป็นครูนั้นไม่ใช่ใคร ๆ ก็เป็นได้ ผู้ที่จะเป็น
ครูที่ดีจะต้อง ได้ฝึกทักษะเบื้องต้น ของการเป็น ครูมาแล้ว
และได้รับการสร้างเสริมเท่าที่ความรู้สึกในอาชีพครูไว้เป็นอัน
ดีแล้ว อันคนที่เป็นอย่างนั้นจะต้องมีความสำคัญตัวอยู่เสมอว่า
“เราเป็นครูต้องทำตัวให้สมกับที่ได้ชื่อว่าครู จะคิด จะทำ จะ
ประพฤติปฏิบัติภารกิจอันใดก็ตาม ฟังนึกถึงความ
เป็นครู
ของตนเสมอ”

ในสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งได้สอนวิชาการศึกษา ให้
หลักวิธีสอนแก่นักเรียน นิสิตนักศึกษาตามรายวิชา (Courses)

ที่มีสอนอยู่ในสถาบันเหล่านั้นหลายอย่าง แต่ความจริงอย่างหนึ่งที่สถาบันฝึกหัดครูจะละเลยเสียมิได้ นั่นคือความจริงที่ว่าครูทุกคนมักจะสอนตามวิธีที่ตนถูกสอนมามากกว่าที่จะสอนตามวิธีที่ถูกสอนให้สอน (Teachers are inclined to teach the ways they were taught rather than to teach the ways they were taught to teach) ดังนั้นครูอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูจะต้องทำตนให้เป็นครูที่ดีเป็นตัวอย่างที่ดี และปลูกฝังความเป็นครูให้แก่ลูกศิษย์ของตนอย่างจริงจังทุก ๆ สาขาวิชา

มีปัญหว่า ในสถาบันฝึกหัดครูของเราในปัจจุบัน เราได้สอน “ความเป็นครู” ให้แก่นักเรียนครู และนิสิตนักศึกษาอย่างน้อยเพียงไร แก่ไหน และโดยวิธีใดบ้าง ?

○ จงเป็นครูทั้งกายและใจ ○

ของฝากสำหรับบัณฑิต มศว

วรฤทธิ ครอบรู้

อันที่จริงแล้วบรรดาระเบียบของทางราชการนั้น มีอยู่มากมายหลายอย่าง อีกประการหนึ่งระยะนี้อยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลง พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือนด้วย เลยไม่ทราบว่าเรื่องที่น่ามาบอกเล่านี้จะเป็นประโยชน์หรือไม่ เรื่องที่น่ามานี้อาจจะอ่านแล้วไม่รู้เรื่องก็ได้ แต่ก็ได้เลือกเรื่องที่คิดว่าน่าจำเป็นประโยชน์ สำหรับบัณฑิตใหม่ไม่มากนักน้อย ดังต่อไปนี้

1. การบรรจุเข้ารับราชการ

เมื่อเรียนจบได้ปริญญาไปแล้วงานหลัก ในอาชีพของพวกเขาเราก็คือไปเป็นครู การเป็นครูก็ต้องไปสมัครงานที่เขา รับ การรับสมัครโดยทั่วไปก็ประกาศรับสมัครเพื่อสอบคัดเลือก คุณต้องไปสมัครตามวุฒิที่เขาต้องการและคุณก็มีวุฒิ ตามนั้น ๆ

พูดถึงเรื่องเงินเดือนจบปริญญาตรี ก.พ.กำหนดไว้ให้ 1,750 บาท (มากกว่าเก่า 1 ชั้น)

ปริญญาโท ,, 2,230 บาท (เท่าเดิม)

ปริญญาเอก ,, 3,030 บาท (บอกไว้เพื่อรู้)

มีพวกเราบางคนอาจจะเป็นข้าราชการอยู่แล้ว ได้วุฒิ
สูงขึ้น เงินเดือนก็ยังน้อยกว่าวุฒิก็นี่ก็เป็นการนำวุฒิไปปรับ
เงินเดือนตามวุฒิ

เมื่อผ่านการสอบแล้ว ก็มีชื่อว่าสอบได้ และอยู่ใน
ลำดับที่จะได้รับการบรรจุ บรรจุครั้งแรกก็ต้องทดลอง
ปฏิบัติหน้าที่ราชการ มีอยู่ 2 ประเภท

- (1) ผู้ที่เป็นข้าราชการอยู่แล้ว คือผู้ที่ได้รับการปรับ
เงินเดือนตามวุฒิ พวกนี้เรียกว่าทดลองปฏิบัติ
ราชการ มีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ
- (2) ผู้ที่สอบบรรจุเข้ามาใหม่ การทดลองปฏิบัติ
ราชการจะมีฐานะเป็น “ข้าราชการพลเรือน
วิสามัญชั่วคราว”

เมื่อทดลองปฏิบัติราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน
ปรากฏว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถเหมาะสม มีความประพฤติดี
ผู้บังคับบัญชาก็จะรายงานไปยังกอง, กรม เจ้าสังกัด เพื่อแต่งตั้ง
ให้ดำรงตำแหน่งที่ทดลองปฏิบัติราชการอยู่นั้น สำหรับ
ข้าราชการพลเรือนวิสามัญชั่วคราว จะได้รับการแต่งตั้งให้
เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญด้วย

หากมีความประพฤติไม่เหมาะสม ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ
จะสั่งให้ออกจากราชการได้

2. การเลื่อนเงินเดือน

เมื่อบรรจุเข้ารับราชการแล้ว ทุกคนก็หวังที่จะได้รับเงินเดือนให้มากขึ้นกว่าเดิม การเลื่อนขึ้นเงินเดือนนั้น ทางราชการได้กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. 279 (พ.ศ. 2504) และมีแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องนี้อีกหลายฉบับ

หลักเกณฑ์โดยย่อมีดังนี้

- (1) ข้าราชการที่บรรจุใหม่ จะต้องใช้เวลาทำงานครบ 9 เดือน (นับตามบึงบประมาณ คือ เดือนมกราคมถึงเดือนตุลาคม) หรือครบ 6 เดือน (นับแต่ 1 กรกฎาคมของปีหนึ่ง ถึง 30 มิถุนายนของปีถัดไป)
- (2) ข้าราชการที่ได้รับการเลื่อนชั้นโดยไม่ได้รับเงินเดือนขึ้น เช่นเลื่อนจากชั้นตรี เงินเดือน 1,860 บาท เป็นชั้นโท 1,860 บาท จะเลื่อนวันไหนก็มีสิทธิเลื่อนเงินเดือนได้ (แต่หากเลื่อนจากชั้นตรี 1,750 บาท เป็นชั้นโท 1,860 บาท และไม่เข้าเกณฑ์ในข้อ 1 ขึ้นเงินเดือนไม่ได้)
- (3) ในรอบปีที่แล้วมา (1 กรกฎาคม ของปีหนึ่ง ถึง 30 มิถุนายน ของปีถัดไป) ต้องลาภิจ และลาป่วยไม่เกิน 45 วัน เว้นแต่

- ลาอุปสมบทไม่เกิน 120 วัน
  - ลาตลอดบวชไม่เกิน 60 วัน
  - ลาป่วย ซึ่งจำเป็นต้องรักษาตัวเป็นเวลานาน ไม่เกิน 120 วัน
  - ลาป่วยเนื่องจากประสบอันตรายในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ
  - ลาไปศึกษาอบรม หรือดูงาน วิทยุทุนประเภทหนึ่ง ไม่เกิน 12 เดือน
- ทุนประเภทสองไม่เกิน 60 วัน
(ทุนประเภทหนึ่ง คือ ทุนของรัฐบาล ฯลฯ
ทุนประเภทสอง คือ ทุนส่วนตัว ฯลฯ)

- (4) ในรอบปีที่แล้ว ต้องไม่มาทำงานสายเนื่อง ๆ
- (5) ในรอบปีที่แล้ว ต้องไม่ขาดราชการ เว้นแต่เหตุสุดวิสัย
- (6) ในรอบปีที่แล้ว จนถึงวันออกคำสั่งในการเลื่อนเงินเดือน ต้องไม่ถูกลงโทษทางวินัย เว้นแต่โทษภาคทัณฑ์
- (7) ในรอบปีที่แล้ว ต้องไม่ถูก สั่งพักราชการเกินกว่า 6 เดือน
- (8) ในรอบปีที่แล้ว ต้องไม่ลาไปศึกษาในประเทศหรือต่างประเทศ

- (๑) ในรอบปีที่แล้ว ต้องไม่ลาไปฝึกงาน หรือดู
งานต่างประเทศ เว้นแต่
- ฝึกอบรม หรือดูงานด้วยทุนประเภทหนึ่ง
ไม่เกิน 12 เดือน
  - ฝึกอบรม หรือดูงานด้วยทุนประเภทสอง
ไม่เกิน 60 วัน

๓. การปรับวุฒิ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ยกเลิกหลักเกณฑ์การ
ปรับวุฒิเดิม โดยให้ข้าราชการได้รับการปรับเงินเดือนตรง
ตามวุฒิตั้งแต่วันที่ ก.ม. (ก.พ. หรืออัครสภา) อนุมัติ สิ่งที
จะต้องปฏิบัติก็คือ

- (1) ให้รีบรายงานตัวเข้าปฏิบัติราชการโดยเร็ว
เพราะส่วนมาก ก.ม. มักจะให้ปรับวุฒิได้ตั้งแต
วันที่ได้รับเรื่องขอปรับวุฒิ
- (2) มอบหลักฐานเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับวุฒิที่ได้
รับมา (เพิ่มขึ้น) ต่อการเจ้าหน้าที่เพื่อจะได้
ดำเนินการต่อไป และหากเป็นวุฒิจากต่าง
ประเทศ ต้องขอให้ ก.พ. พิจารณาคุณวุฒิด้วย

4. อัตราส่วนราชการที่จะได้รับการเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ (2 ชั้น)

1. ชั้นตรี และชั้นจัตวาหรือเทียบเท่ารวมกันเลื่อนได้ไม่เกิน 15 %
2. ชั้นโทและชั้นเอกหรือเทียบเท่าเลื่อนได้ไม่เกิน 12 %
3. ชั้นพิเศษหรือเทียบเท่าเลื่อนได้ไม่เกิน 5 %

5. การลา

ในรอบปีหนึ่ง ข้าราชการจะลาโดยได้รับเงินเดือนตามกำหนดดังนี้ คือ

การลาป่วย

- (1) เจ็บป่วยธรรมดาไม่เกิน 50 วัน ถ้ากรณีจำเป็น รัฐมนตรีเจ้าสังกัดอาจอนุญาตให้ลาต่อไปอีกได้ไม่เกิน 60 วัน (แต่ถ้าลาเกิน 45 วัน ก็ไม่มีสิทธิได้เงินเดือน)
- (2) เจ็บป่วยเพราะประสบอันตราย ในขณะที่ปฏิบัติราชการในหน้าที่ ลาได้ไม่เกิน 120 วัน
- (3) การเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อร้ายแรงตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ ทั้งนี้ เนื่องจากปฏิบัติงานในหน้าที่เกี่ยวกับโรคนั้น ๆ ลาได้ไม่เกิน 270 วัน

หมายเหตุ ลาป่วยตั้งแต่ 30 วันขึ้นไป ต้องมีใบ
ตรวจของแพทย์ หรือลาป่วยไม่ถึง 30 วัน แต่ผู้บังคับบัญชา
เห็นสมควรก็สั่งให้มีใบตรวจของแพทย์ก็ได้

การลาคลอด

- (1) ในปีหนึ่ง ลาได้ไม่เกิน 60 วัน
- (2) การลาคลอดบุตรถือว่าเป็นการลาป่วย แต่เนื่อง
จากมีกฎ ก.พ.กำหนดยกเว้นไว้ว่าถึงจะลาคลอด
บุตรในปีหนึ่งถึง 60 วัน ก็ยังมีสิทธิเลื่อนเงิน
เดือน จึงอาจตีความได้ว่าในปีหนึ่ง ๆ แม้จะ
ลาป่วย ลากิจมาแล้ว รวมกันไม่ถึง 45 วัน
และลาคลอดบุตรต่างหากอีก 60 วัน ก็ยังมีสิทธิ
ได้รับการเลื่อนเงินเดือน

การลาจิส่วนตัวและพักผ่อน

- (1) ลากิจหรือพักผ่อนในประเทศรวมทั้งลาไปประ-
เทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยลาได้
ไม่เกิน 45 วัน แต่ถ้าลาในปีแรกที่เริ่มรับ
ราชการจะลาได้ไม่เกิน 15 วัน
- (2) ลาไปประเทศเอเชียที่อาณาเขตไม่ติดต่อกับ
ประเทศไทย จะลาเพิ่มจากข้อ 1 ได้อีกไม่เกิน
5 วัน

- (3) ลาไปประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อ 1 และข้อ 2 จะลาได้เพิ่มจากข้อ 1 ได้อีกไม่เกิน 10 วัน

การลาอุปสมบท

- (1) ยังไม่เคยละอุปสมบท จะลาอุปสมบทได้ไม่เกิน 120 วัน และมีสิทธิได้รับการเลื่อนเงินเดือนด้วย
- (2) ไม่มีหลักเกณฑ์กำหนด ไว้เกี่ยวกับว่าจะต้องรับราชการเป็นเวลาเท่าใด จึงจะมีสิทธิลาอุปสมบทได้แต่กระทรวงการคลังวางหลักเกณฑ์ว่าจะต้องรับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

การลาไปศึกษาฝึกอบรมและดูงานต่างประเทศ

เป็นอำนาจของกระทรวงพิจารณาอนุญาต คุณสมบัติของข้าราชการที่จะลาไปมีดังนี้

- (1) ไปศึกษาระดับปริญญาตรี มีอายุไม่เกิน 35 ปี
- (2) ไปศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีอายุไม่เกิน 40 ปี
- (3) เป็นข้าราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี
- (4) มีความรู้ภาษาต่างประเทศที่จะใช้ในการศึกษานั้นได้

(5) ผ่านการตรวจรับรองสุขภาพอนามัยจากคณะกรรมการแพทย์ของ ก.พ.

หมายเหตุ การลาไปศึกษา ควรพิจารณาเรื่องวันไป และกำหนดกลับให้ดี เพราะบางท่านไปศึกษาทั้ง ๆ ที่เงินเดือนเกินกว่าวุฒิที่จะไปเรียนก็มี การได้ขึ้นเงินเดือนหรือไม่อยู่กับตัวของท่านเอง (ดูเรื่องการเลื่อนเงินเดือน)

การลาไปประกอบพิธีฮัจญ์

ลาได้ไม่เกิน 120 วัน ยื่นต่อผู้บังคับบัญชาก่อนไม่น้อยกว่า 60 วัน

หมายเหตุ การลาไปประกอบพิธีนี้ กฎ ก.พ. 279 ไม่ได้ยกเว้นเอาไว้

การลาเข้าระดมราชการทหาร (ใช้ใช้ถูกเกณฑ์)

ระยะเวลา ได้รับเงินเดือนเต็มตลอดเวลาที่ต้อง ไปรับราชการทหาร มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ต้องรายงานผู้บังคับบัญชาภายในเวลา 48 ชั่วโมง นับตั้งแต่วลารับหมายระดมเป็นต้นไป
2. ไปเข้าระดมตามวันเวลาตามหมาย โดยไม่ต้องรอกำสั่งอนุญาต
3. เมื่อพ้นจากระดมทหารแล้ว ให้รายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชาโดยเร็วที่สุด

การลาติดตามสามีไปต่างประเทศ

การลาติดตามสามีซึ่งไปรับราชการในต่างประเทศ ค.ร.ม. มีมติอนุญาตไว้ 1 ปี โคงไม่รับเงินเดือน หากเกิน 1 ปี ให้ลาออก แต่เมื่อกลับมาสมัครเข้ารับราชการในตำแหน่งเดิม และมีอัตราตำแหน่งว่าง ก็ให้มีโอกาสได้รับบรรจุเข้ารับราชการก่อนคนอื่น

6. ค่าตอบแทนในการปฏิบัติราชการ

- (1) **เงินเดือน** คือค่าตอบแทนที่ราชการจ่ายให้แก่ข้าราชการจากงบประมาณหมวดเงินเดือน อาจจะมีเงินเพิ่มค่าวิชาเงินเพิ่มสำหรับสุรบ ฯลฯ
- (2) **ค่าเช่าบ้าน** ข้าราชการประจำมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือค่าเช่าบ้านได้ นอกจากข้าราชการชาวต่างประเทศที่มีสัญญาจ้าง และข้าราชการดังกล่าวต่อไปนี้
  1. ข้าราชการซึ่งรับราชการ ประจำในเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอชั้นใน
  2. ข้าราชการซึ่งทางราชการได้จัดที่พักให้อยู่แล้ว
  3. ข้าราชการซึ่งเริ่มเข้ารับราชการในท้องที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอใด และยังคงทำงานรับราชการอยู่ในท้องที่นั้นๆ

4. ข้าราชการที่ทางราชการสั่งให้ไปรับราชการประจำ
ในเขตอำเภอ หรือกิ่งอำเภอที่ข้าราชการผู้นั้น
เริ่มเข้าปฏิบัติราชการใหม่
5. ข้าราชการซึ่งมีเคหะสถานของตนเอง หรือของ
บิดามารดา หรือบุตร หรือสามีภรรยาที่พออาศัย
อยู่ร่วมกันได้
6. ข้าราชการวิสามัญ ซึ่งทางราชการแต่งตั้งเข้ารับ
ราชการเป็นการชั่วคราว เว้นแต่กรณีการแต่งตั้ง
นั้นต้องการบุคคลผู้มีวุฒิที่ ก.พ. และกระทรวง
การคลังเห็นสมควรจะได้รับเงินค่าเช่าบ้าน

หมายเหตุ อัตราการเบิกค่าเช่าบ้านเป็นไปตามบัญชี
ท้ายพระราชกฤษฎีกา

(3) *คำรักษาพยาบาล* ข้าราชการคู่สมรส บิดามารดา บุตร
ชอบด้วยกฎหมาย ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ มีสิทธิได้รับ
การช่วยเหลือดังนี้

1. ผู้มีรายได้ไม่เกินเดือนละ 1,750 บาท เบิกค่า
รักษาพยาบาลได้เต็มจำนวนสำหรับสถานพยาบาล
ของทางราชการ
2. ผู้มีรายได้เกินเดือนละ 1,750 บาท เบิกค่ารักษา

พยายามได้เต็มจำนวนสำหรับคนไข้ใน และเบิก
ได้ครึ่งหนึ่งสำหรับคนไข้นอก สำหรับสถาน-
พยาบาลของราชการ

3. ข้าราชการมีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล ในสถาน-
พยาบาลเอกชนได้ครึ่งหนึ่งเฉพาะคนไข้ใน
4. ค่าห้อง ค่าอาหาร เบิกได้เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่
เกินวันละ 80 บาท

(4) **เงินช่วยเหลือบุตร** บุตรของข้าราชการที่ชอบด้วย
กฎหมาย (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) และอายุไม่เกิน 18
ปีบริบูรณ์ มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือเดือนละ 50 บาทต่อบุตร
1 คน

(5) **เงินช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาบุตร** บุตรชอบด้วย
กฎหมาย (ไม่รวมบุตรบุญธรรม) ที่มีอายุไม่เกิน 25
ปี ในวันที่ 1 พ.ค. ของทุกปีมีสิทธิเบิกเงินค่าบำรุงการ-
ศึกษา และค่าเล่าเรียนบุตรได้ตามหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

- 5.1 ผู้มีรายได้ไม่เกินเดือนละ 1,750 บาท เบิกเงิน
ช่วยเหลือได้เต็มจำนวนที่จ่ายไป
- 5.2 ผู้มีรายได้เกินเดือนละ 1,750 บาท เบิกมาช่วยเหลือ
ได้ครึ่งหนึ่ง ของจำนวนที่จ่ายไปจริง

(6) ค่าอาหารทำการล่วงเวลา

1. ข้าราชการที่ปฏิบัติงานนอกเวลาทำงานปกติ และ
เป็นงานเร่งด่วนเป็นพิเศษ เมื่อได้รับอนุมัติให้
ปฏิบัติหลัง 16.10 น. หรือในวันหยุดราชการ เป็น
เวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง มีสิทธิขอเบิก
ค่าอาหารทำการล่วงเวลาได้ดังนี้

- เงินเดือนต่ำกว่า 1,150 บาท วันละ 20 บาท
- เงินเดือนตั้งแต่ 1,150 บาทขึ้นไป วันละ 25 บาท

2. ข้าราชการที่มาปฏิบัติงานในวันหยุดราชการเต็มวัน
มีสิทธิเบิกค่าอาหารทำการล่วงเวลาดังนี้

- เงินเดือนต่ำกว่า 1,150 บาท วันละ 25 บาท
- เงินเดือนตั้งแต่ 1,150 บาทขึ้นไป วันละ 30 บาท

7. เงินบำเหน็จบำนาญเฉพาะข้าราชการที่ลาออก

1. ผู้ที่มีอายุราชการครบ 10 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (รวม
ทวีคูณด้วย) เมื่อลาออกจากราชการมีสิทธิได้รับ
เงินบำเหน็จเท่ากับเงินเดือน เดือนสุดท้ายคูณด้วย
จำนวนปีเวลาราชการ

2. ผู้ที่มีอายุราชการครบ 25 ปีบริบูรณ์ (รวมทวีคูณ
ด้วย) เมื่อลาออกจากราชการมีสิทธิได้รับบำเหน็จ
หรือบำนาญ แล้วแต่ประสงค์

การคำนวณบำเหน็จบำนาญ มีวิธีคิดย่อยๆ ดังต่อไปนี้

- บำนาญ เอาเงินเดือนเดือนสุดท้าย คูณด้วยจำนวนปีเวลาราชการ แล้วหารด้วย 50 (สำหรับผู้ที่มิอายุราชการไม่น้อยกว่า 25 ปีบริบูรณ์)
- สำหรับผู้ที่มิอายุราชการไม่ถึง 25 ปีบริบูรณ์ให้ใช้ 55 หาร
- บำเหน็จ เอาเงินเดือนเดือนสุดท้ายคูณด้วยเวลาราชการ

8: เงินช่วยเหลือค่าทำศพ

ทางราชการจ่ายเงินเดือนให้อีก 3 เท่าในอัตราที่ถือจ่ายจริง

หอพักสตรีสุนันทา

ใกล้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลขที่ 221/1

สุขุมวิท 31 (ซอยสว่างดี) โทร. 920599

ขอขอบพระคุณ

ศาสตราจารย์ ดร. ละม้ายมาศ ศรีทนต์

ศาสตราจารย์ ดร. มลลิกา เกาพิจิตร

ศาสตราจารย์ ดร. ประสาท หลักศิลา

รองศาสตราจารย์ ดร. จรรยา สุวรรณทัต

รองศาสตราจารย์ ดร. ปราณี ณะชานันท์

ดร. ประยง พงษ์ทองเจริญ

อาจารย์ จรูญ โกมลบุญย์

ชุมนุมอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

สหกรณ์การศึกษาประสานมิตร

ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตใหม่ด้วยใจจริง

ร้านสหกรณ์การศึกษาประสานมิตรจำกัดสินใช้

จำหน่ายอุปกรณ์ เครื่อง เขียน เครื่องใช้ และของ
เบ็ดเตล็ดในราคาถูกเสมอ

เป็นสมาชิกสหกรณ์ ขอของที่สหกรณ์ผลประโยชน์
จะกลับมาสู่ท่าน